

Atodiad B: Argymhellion

PENNOD PUMP: DARPARIAETHAU RHAGARWEINIOL

Argymhelliad 5-1

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil, i'r perwyl, wrth arfer unrhyw un o'i swyddogaethau neu eu swyddogaethau o dan y Cod, fod yn rhaid i'r awdurdod cynllunio, neu banel cynllunio strategol neu, fel y digwydd, Weinidogion Cymru:

- (1) roi sylw i'r cynllun datblygu, i'r graddau y mae'n berthnasol i arfer y swyddogaeth honno;
- (2) arfer y swyddogaeth honno yn unol â'r cynllun oni noda unrhyw ystyriaethau perthnasol eraill fel arall

ond na ddylai'r ddyletswydd hon fod yn gymwys i arfer swyddogaethau sy'n ymwneud â llunio'r cynllun datblygu, penderfynu ar geisiadau am dystysgrifau cyfreithlondeb neu hawliadau am iawndal, na gwneud is-ddeddfwriaeth.

Argymhelliad 5-2

Argymhellwn y canlynol:

- (1) nid yw'r Bil yn cynnwys diffiniad o'r term "ystyriaethau perthnasol" na rhestr o enghreifftiau;
- (2) defnyddir y gair "relevant" yn lle "material" yn darpariaethau'r Bil sy'n cyfateb i adrannau 62(4A), 70(2), 70A(1), 70A(6), 91(2), 92(6), 97, 102, 172 a 177(2) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.

Argymhelliad 5-3

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil i'r perwyl bod yn rhaid i awdurdod cynllunio, panel cynllunio strategol, neu, yn ôl y digwydd, Gweinidogion Cymru, hefyd roi sylw i unrhyw ystyriaethau perthnasol eraill wrth arfer unrhyw un o'u swyddogaethau o dan y Cod.

Argymhelliad 5-4

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil Amgylchedd Hanesyddol i'r perwyl bod yn rhaid i unrhyw gorff cyhoeddus wrth gyflawni unrhyw swyddogaeth mewn perthynas ag ased hanesyddol neu ei leoliad roi sylw i ddymunoldeb gwarchod neu wella'r ased, ei leoliad, ac unrhyw nodweddion o ddiddordeb arbennig sydd ganddo;
- (2) dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil Cynllunio i'r perwyl bod yn rhaid i awdurdodau cynllunio, paneli cynllunio strategol a Gweinidogion Cymru, wrth arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Cod Cynllunio a'r Cod Amgylchedd Hanesyddol roi sylw arbennig i'r materion hynny i'r graddau y maent yn berthnasol i arfer y swyddogaeth honno;

- (3) dylai “corff cyhoeddus” gynnwys:
- Gweinidogion Cymru;
 - unrhyw un o Weinidogion y Goron;
 - unrhyw gorff cyhoeddus (gan gynnwys awdurdod lleol, awdurdod parc cenedlaethol, panel cynllunio strategol, a chydbwyllgor);
 - unrhyw ymgymerydd statudol (fel y'i diffiniwyd yn Rhan 11 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990),
 - unrhyw berson sy'n dal swydd gyhoeddus (fel y'i diffiniwyd yn adran 85 o Ddeddf Cefn Gwlad a Hawliau Tramwy 2000);
- (4) dylai “asedau treftadaeth” gynnwys safleoedd treftadaeth y byd, henebion cofrestredig, adeiladau rhestredig, ardaloedd cadwraeth, parciau a gerddi cofrestredig, ac unrhyw gyfryw gategorïau eraill o dir ag y gall Gweinidogion Cymru eu rhagnodi.

Argymhelliad 5-5

Argymhellwn y dylai darpariaeth gael ei chynnwys yn y Bil i'r perwyl canlynol:

- (1) mae'n rhaid i'r ystyriaethau perthnasol, y mae'n rhaid i awdurdod cynllunio, panel cynllunio strategol neu, yn ôl y digwydd, Weinidogion Cymru roi sylw iddynt (yn unol ag Argymhelliad 5-3) wrth arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Cod –ac eithrio'r rhai sy'n ymwneud â phenderfynu ar geisiadau am dystysgrifau, neu hawliadau digolledu – gynnwys effaith debygol, os oes un, arfer y swyddogaeth honno ar ddefnyddio'r Gymraeg, i'r graddau y mae hynny yn berthnasol i arfer y swyddogaeth honno; ond
- (2) ni fydd y ddyletswydd i ystyried effaith arfer swyddogaeth ar ddefnyddio'r Gymraeg yn effeithio ar y canlynol:
- p'un a oes rhaid rhoi sylw i ystyriaeth arall wrth arfer y swyddogaeth honno neu
 - y pwys a roddir ar unrhyw ystyriaeth o'r fath wrth arfer y swyddogaeth honno.

Byddai darpariaeth o'r fath yn disodli 70(2)(aa) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ac adrannau 60B(2), 60I(8), 62(6A) o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004.

Argymhelliad 5-6

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil i'r perwyl canlynol:

- (1) mae'n rhaid i'r ystyriaethau perthnasol, y mae'n rhaid i awdurdod cynllunio, panel cynllunio strategol neu Weinidogion Cymru roi sylw iddynt (yn unol ag Argymhelliad 5-4) wrth arfer unrhyw swyddogaeth o dan y Cod – ac eithrio'r rhai sy'n ymwneud â phenderfynu ar geisiadau am dystysgrifau, neu hawliadau digolledu – gynnwys polisïau Llywodraeth Cymru sy'n ymwneud â defnyddio a datblygu tir, i'r graddau y maent yn berthnasol i arfer y swyddogaeth honno; ond
- (2) na ddylai'r ddyletswydd i ystyried polisïau Llywodraeth Cymru effeithio ar y canlynol:

- p'un a oes rhaid rhoi sylw i unrhyw ystyriaethau eraill wrth arfer y swyddogaeth honno, neu
- y pwys a roddir ar unrhyw ystyriaeth o'r fath wrth arfer y swyddogaeth honno.

Argymhelliad 5-7

Argymhellwn nad oes angen i'r Bil gynnwys darpariaeth, sy'n cyfateb i adran 2 o Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015, i'r perwyl bod yn rhaid i unrhyw gorff cyhoeddus sy'n arfer rhai o'r swyddogaethau o dan y Cod wneud hynny fel rhan o'i ddyletswydd o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 i ymgymryd â datblygu cynaliadwy.

Argymhelliad 5-8

Argymhellwn y dylid cynnwys cyfeiriadau at y dyletswyddau mewn deddfwriaeth nad yw'n ddeddfwriaeth gynllunio a all fod yn berthnasol i arfer swyddogaethau o dan y Cod mewn mannau priodol mewn canllawiau gan Weinidogion, ac y dylent fod ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru a gwefan y Porth Cynllunio.

Argymhelliad 5-9

Argymhellwn y dylid diddymu adran 53 o Ddeddf y Diwydiant Glo 1994 (dyletswyddau amgylcheddol mewn cysylltiad â chynllunio).

Argymhelliad 5-10

Yng ngoleuni'r cynigion blaenorol yn y Bennod hon, nid ydym yn argymhell y dylai'r Bil gynnwys darpariaeth sy'n esbonio diben y system gynllunio yng Nghymru.

Argymhelliad 5-11

Argymhellwn y dylid cyfeirio at bersonau a benodir gan Weinidogion Cymru i benderfynu ar apeliadau, cynnal ymchwiliadau a chyflawni swyddogaethau tebyg eraill yn y Bil Cynllunio fel "arolygwyr".

Argymhelliad 5-12

Argymhellwn nad yw'r Bil yn cynnwys y darpariaethau a geir yn Rhan 1 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd gan alluogi dynodi awdurdodau ardaloedd menter, corfforaethau datblygu trefol ac ymddiriedolaethau gweithredu tai yn awdurdodau cynllunio lleol.

Argymhelliad 5-13

Argymhellwn y dylid defnyddio'r term "awdurdod cynllunio" yn y Bil Cynllunio yn lle'r term "awdurdod cynllunio lleol" ac "awdurdod cynllunio mwynau" a ddefnyddir mewn deddfwriaeth ar hyn o bryd.

PENNOD CHWECH: LLUNIO'R CYNLLUN DATBLYGU

Argymhelliad 6-1

Argymhellwn y dylai Rhan 6 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (cynlluniau datblygu), fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015, gael ei hailddatgan yn y Bil, yn

ddarostyngedig i unrhyw ddiwygiadau angenrheidiol sy'n ymwneud â Chynllun Gofodol Cymru a'r cynigion yng ngweddill y Bennod.

Argymhelliad 6-2

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai'r darpariaethau a geir ar hyn o bryd yn Neddf Cynllunio ac Ynni 2008 gael eu diddymu; a dylid
- (2) rhoi ystyriaeth maes o law i'r canlynol:
 - cynnwys darpariaethau cyfatebol mewn canllawiau;
 - gwneud diwygiadau priodol i'r Rheoliadau Adeiladu.

Argymhelliad 6-3

Argymhellwn y dylai'r gofyniad yn Neddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 ynghylch arfarnu cynaliadwyedd cynlluniau datblygu gael ei gario ymlaen i'r Bil Cynllunio, ond:

- (1) y dylai'r canllawiau ar weithredu'r gofyniad hwnnw gael eu drafftio er mwyn lleihau'r baich i'r eithaf yn ymarferol;
- (2) y dylai'r sefyllfa ynglŷn â'r gofyniad hwnnw gael ei hadolygu yng ngoleuni unrhyw adolygiad arfaethedig o'r Rheoliadau Asesiadau Amgylcheddol Statudol.

Argymhelliad 6-4.

Argymhellwn na ddylai adran 114 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (cyfrifoldeb am y weithdrefn mewn ymchwiliadau i gynlluniau lleol) gael ei hailddatgan yn y Bil Cynllunio.

Argymhelliad 6-5

Argymhellwn y dylai Pennod 2 o Ran 6 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (hysbysiadau malltod) ac Atodlen 13 i'r Ddeddf gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio ar eu ffurf bresennol.

PENNOD SAITH: YR ANGEN AM GAIS CYNLLUNIO

Argymhelliad 7-1

Argymhellwn na ddylai pŵer Gweinidogion Cymru i ddileu categorïau penodol o ddymchwel o fewn cwmpas datblygu, a geir ar hyn o bryd yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, adran 55(4)(g), gael eu hailddatgan yn y Bil newydd, ond y dylid cyflawni'r un canlyniad drwy ddefnyddio'r Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Datblygu Cyffredinol a Ganiateir).

Argymhelliad 7-2

Argymhellwn y dylai graddau mân weithrediadau adeiladu nad ydynt wedi'u hepgor o'r diffiniad o ddatblygiad gan Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, a 55(2)(a) ar hyn o bryd yn amod a 55(2)(a) ac a 55(2A) a (2B), gael eu hegluro drwy un ddarpariaeth i'r perwyl mai datblygiad yw unrhyw waith i gynyddu arwynebedd llawr mewnol adeilad, boed yn danddaearol ai peidio.

Argymhelliad 7-3

Argymhellwn na ddylai'r Bil gynnwys diffiniad o "gweithrediadau peirianyddol".

Argymhelliad 7-4

Argymhellwn y dylai'r Bil Cynllunio ddarparu ar gyfer cymeradwyo rheoliadau dosbarthiadau defnydd drwy'r weithdrefn penderfynu negyddol.

Argymhelliad 7-5

Argymhellwn y dylid gwneud adran 55(3)(a) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn fwy eglur drwy ddarparu bod y defnydd o adeilad a ddefnyddiwyd gynt fel nifer o anheddau gwahanol fel un neu ragor o anheddau yn newid perthnasol i'r defnydd o'r adeilad ac i bob rhan ohono a ddefnyddir felly.

Argymhelliad 7-6

Argymhellwn y dylid gwneud adran 55(2)(d) i (f) yn fwy eglur drwy ddarparu y dylid tybio nad yw'r newidiadau defnydd canlynol at ddibenion y Ddeddf yn cynnwys datblygu'r tir:

- (1) y newid defnydd tir o fewn cwrtil annedd i'w ddefnyddio at unrhyw ddiben sy'n gysylltiedig â mwynhad o'r annedd fel y cyfryw;
- (2) y newid defnydd o unrhyw dir i'w ddefnyddio at ddibenion amaethyddiaeth neu goedwigaeth (gan gynnwys coedwigo) a'r newid defnydd o unrhyw adeilad a feddiennir ynghyd â'r tir fel y'i defnyddir at unrhyw un o'r dibenion hynny;
- (3) yn achos adeiladau neu dir arall a ddefnyddir at ddefnydd o fewn unrhyw ddosbarth a bennir mewn rheoliadau a wneir gan Weinidogion Cymru o dan yr adran hon, y newid defnydd o'r adeiladau neu'r tir arall neu, yn ddarostyngedig i'r rheoliadau, o unrhyw ran o'r adeiladau neu'r tir arall, o'r defnydd hwnnw i unrhyw ddefnydd arall o fewn yr un dosbarth.

Argymhelliad 7-7

Argymhellwn na ddylai adran 58 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (ffyrdd o roi caniatâd cynllunio) gael ei hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd ar ei ffurf bresennol, ond y dylai rhestr gynhwysfawr, sy'n cael ei diweddarau'n rheolaidd yn ôl y gofyn, gael ei chynnwys mewn canllawiau.

Argymhelliad 7-8

Argymhellwn na ddylai adran 61 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud yn bennaf â chymhwysedd deddfwriaeth cyn 1947) gael ei hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd.

Argymhelliad 7-9

Argymhellwn na ddylai adrannau 88 nac 89 o'r Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref (caniatâd cynllunio a roddir gan gynllun ardal fenter) gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd.

Argymhelliad 7-10

Argymhellwn na ddylai adrannau 82 i 87 ac Atodlen 7 i'r Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref (parthau cynllunio syml) gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd.

Argymhelliad 7-11

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â therfynau amser a thystysgrifau cyfreithlondeb, a geir ar hyn o bryd yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, adrannau 171B a 191 a 196, gael eu cynnwys yn y Bil Cynllunio newydd ochr yn ochr â darpariaethau eraill sy'n ymwneud â'r angen am ganiatâd cynllunio. Dylent gael eu drafftio ar hyd llinellau Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, a 64(1) (gan gynnwys cyfeiriad at yr angen am gyflwyno cais cynllunio, yng ngoleuni gorchmynion datblygu cyffredinol a lleol, ond nid cynlluniau ardal fenter na chynlluniau parth cynllunio syml).

Argymhelliad 7-12

Argymhellwn na ddylai'r Bil gynnwys darpariaeth i'r perwyl y dylid tybio bod cais am ganiatâd cynllunio yn cynnwys cais am dystysgrif cyfreithlondeb defnydd neu ddatblygiad neu dystysgrif cyfreithlondeb defnydd neu ddatblygiad sy'n bodoli; ond y dylai canllawiau Llywodraeth Cymru atgoffa awdurdodau cynllunio i ystyried, wrth ddilysu ceisiadau, p'un a oes angen caniatâd cynllunio ar gyfer y cynnig dan sylw mewn gwirionedd ac, os felly, p'un a yw'n cael ei roi drwy orchymyn datblygu.

PENNOD WYTH: CEISIADAU I'R AWDURDOD CYNLLUNIO

Argymhelliad 8-1

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylid cadw darpariaethau Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 sy'n ymwneud â chaniatâd cynllunio amlinellol yn y Bil, ond eu gwneud yn gliriach, a'u dwyn ynghyd yn yr un rhan o'r Ddeddf â'r rhai sy'n ymwneud â chaniatâd cynllunio manwl, sydd yn adrannau 62 a 70 ar hyn o bryd;
- (2) pan gaiff y Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu)(Cymru) ei ddiweddarau nesaf, dylid ystyried p'un a ddylid ychwanegu categorïau o faterion at y rhestr o'r rhai y gellir eu cadw yn ôl ar hyn o bryd i'w cymeradwyo'n ddiweddarach.

Argymhelliad 8-2

Argymhellwn na ddylai adran 327A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 – sy'n darparu bod yn rhaid i awdurdodau cynllunio beidio ag ystyried ceisiadau nad ydynt yn cydymffurfio â gofynion gweithdrefnol – gael ei hailddatgan yn y Bil.

Argymhelliad 8-3

Argymhellwn y dylai adran 65(5) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (tystysgrifau perchenogaeth) gael eu hailddatgan yn y Bil ar ei ffurf bresennol.

Argymhelliad 8-4

Argymhellwn y dylai gofynion adran 65(2) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 a'r is-ddeddfwriaeth a wnaed o dan y ddarpariaeth honno ynghylch hysbysu tenantiaid amaethyddol

o geisiadau cynllunio a hysbysiadau am geisiadau mwynau gael eu hailddrafftio er mwyn nodi eu terfynau wrth eu cymhwyso yn glir.

Argymhelliad 8-5

Argymhellwn y dylai adran 70A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (pŵer i wrthod ceisiadau tebyg) gael ei hailddatgan yn y Bil ar y ffurf y mae'n gymwys yn Lloegr ar ôl diwygio Deddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 a Deddf Cynllunio 2008, ac fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Cynllunio (Cymru) 2015.

Argymhelliad 8-6

Argymhellwn y dylai adran 78A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 sy'n galluogi cyfnod o awdurdodaeth ddeuol rhwng yr awdurdodau cynllunio a'r Arolygiaeth Gynllunio gael ei hailddatgan yn y Bil, ond nid adran 70B (sy'n atal olrhain ar y cyd i bob diben).

Argymhelliad 8-7.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaeth sy'n ei gwneud yn ofynnol i bob awdurdod cynllunio baratoi datganiad sy'n nodi'r categorïau hynny o bobl a sefydliadau yn y gymuned (gan gynnwys cyngorau cymuned a thref) y bydd yn ceisio eu cynnwys yn y broses o benderfynu ar geisiadau cynllunio.

Argymhelliad 8-8

Argymhellwn na ddylid diwygio'r Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) mewn perthynas â sylwadau sy'n ymwneud â chais cynllunio sy'n dod i law ar ôl diwedd y cyfnod ymgynghori o 21 diwrnod; dylai unrhyw rwymedigaeth i ystyried sylwadau diweddarach aros, fel y mae ar hyn o bryd, yn fater o arfer da.

Argymhelliad 8-9.

Argymhellwn y dylai'r term "amod" gael ei ddiffinio er mwyn cynnwys "cyfyngiad".

Argymhelliad 8-10.

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai'r Bil gynnwys pŵer cyffredinol i awdurdodau cynllunio osod y cyfryw amodau [neu gyfyngiadau] ag y gwelont yn dda, cyhyd â'u bod:
 - yn angenrheidiol i wneud y datblygiad yn dderbyniol o ran cynllunio,
 - yn berthnasol i'r datblygiad ac i ystyriaethau cynllunio yn gyffredinol,
 - yn ddigon manwl gywir i allu cydymffurfio â hwy a'u gorfodi
 - yn rhesymol ym mhob ffordd arall;
- (2) dylai fod gan ymgeiswyr yr hawl i weld amodau drafft a gynigir gan awdurdod cynllunio sy'n penderfynu ar gais, gyda chyfnod cyfyngedig ar gyfer ymateb, a dyletswydd ar yr awdurdod i roi sylw i unrhyw sylwadau a wneir.

Argymhelliad 8-11.

Argymhellwn, yn ogystal â'r pŵer cyffredinol i osod amodau y cyfeirir ato yn Argymhelliad 8-10, mai dim ond pŵer penodol i osod amodau o fath penodol lle mae angen awdurdod statudol y dylid ei gynnwys yn y Bil – er enghraifft, er mwyn gallu gorfodi amod o'r fath yn erbyn person heblaw'r ymgeisydd – fel arall dylai cyngor ar amodau fod mewn canllawiau.

Argymhelliad 8-12

Argymhellwn na ddylai'r Bil gynnwys darpariaeth sy'n galluogi gosod amodau yn benodol i'r perwyl:

- (1) na fydd y gwaith cymeradwy yn dechrau nes bod rhyw ddigwyddiad penodol wedi digwydd (amod Grampian); neu
- (2) na fydd y gwaith cymeradwy yn cael ei wneud nes bod:
 - contract ar gyfer rhyw ddatblygiad arall wedi'i wneud;
 - caniatâd cynllunio wedi'i roi ar gyfer y datblygiad y mae'r contract yn darparu ar ei gyfer,

ond y dylai canllawiau Llywodraeth Cymru gynnwys cyngor ar yr amgylchiadau lle y byddai amodau o'r fath yn briodol.

Argymhelliad 8-13

Argymhellwn y canlynol:

- (1) mae Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi canllawiau sy'n annog awdurdodau i beidio â chreu unrhyw feichiau diangen drwy osod amodau amhriodol, ac yn benodol drwy beidio â drafftio amodau drwy gyfeirio at gychwyn datblygiad.
- (2) ni wneir unrhyw newid deddfwriaethol i alluogi amodau cyn cychwyn i gael eu categoreiddio'n bendant (yn unol â Hart Aggregates);
- (3) lle y rhoddir caniatâd, yn ddarostyngedig i un neu ragor o amodau sy'n ei gwneud yn ofynnol peidio cychwyn ar y datblygiad dan sylw nes bod materion penodol wedi'u datrys, gall ymgeisydd wneud cais am dystysgrif yn nodi ei fod wedi cydymffurfio â phob un o'r amodau hynny;
- (4) a phan fo datblygiad wedi cychwyn yn groes i gysail amodol, ac wedyn yn dod yn rhydd rhag camau gorfodi, tybir bod y caniatâd a fyddai fel arall wedi'i awdurdodi wedi'i roi heb yr amod dan sylw, fel y gall yr amodau eraill ddal mewn bod ac yn orfodadwy.

Argymhelliad 8-14

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y Bil yn nodi:

- (1) bod yn rhaid i ddatblygiad a awdurdoddir drwy ganiatâd a roddir mewn ymateb i gais gychwyn erbyn y dyddiad neu'r dyddiadau a bennwyd mewn unrhyw amod perthnasol;
- (2) yn absenoldeb unrhyw amod o'r fath, bod yn rhaid i'r datblygiad gychwyn o fewn pum mlynedd i roi caniatâd.

Argymhelliad 8-15

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaeth i'r perwyl y gall awdurdodau cynllunio osod amodau sy'n darparu y dylai'r datblygiad neu'r defnydd o dir o dan reolaeth yr ymgeisydd (p'un a yw'n dir y mae'r cais wedi'i wneud mewn perthynas ag ef ai peidio) gael ei reoleiddio er mwyn sicrhau bod y datblygiad cymeradwy yn dderbynol o ran cynllunio ac yn parhau felly.

Argymhelliad 8-16

Argymhellwn y dylai'r Bil, neu reoliadau o dan y Bil, alluogi gosod amodau lle y rhoddyd caniatâd am gyfnod cyfyngedig, i'r perwyl:

- (1) ar ddiwedd y cyfnod bod yn rhaid i'r adeiladau neu'r gwaith a awdurdodwyd gan y caniatâd gael eu gwaredu, neu fod yn rhaid i'r defnydd a awdurdodwyd ddirwyn i ben, ac
- (2) ar yr adeg honno, bod yn rhaid i waith i adfer y tir gael ei gwblhau.

Argymhelliad 8-17

Argymhellwn y dylai darpariaeth sy'n cyfateb i adran 72(3) o Ddeddf Cynllunio Gwlad 1990 (ynghylch amodau am gyfnod penodol) gael ei chadw yn y Bil, ond ei drafftio er mwyn ei gwneud yn glir mai dim ond yn yr achosion canlynol y mae'n gymwys:

- (1) caniatadau a roddwyd rhwng 29 Awst 1960 a 31 Rhagfyr 1968;
- (2) caniatadau am gyfnod penodol a roddwyd o dan yr hyn sy'n adran 72(1)(b) bellach.

Argymhelliad 8-18

Argymhellwn y dylai'r Bil alluogi gosod amodau i'r perwyl:

- (1) bod yn rhaid i nodweddion penodol adeilad neu dir y mae a wnelo'r caniatâd ag ef gael eu gwarchod, naill ai fel rhan ohono neu ar ôl iddynt gael eu gwahanu oddi wrtho;
- (2) bod yn rhaid gwneud iawn am unrhyw ddifrod a achosir i'r adeilad neu'r tir gan y gwaith a awdurdodwyd ar ôl i'r gwaith hwnnw gael ei gwblhau; neu
- (3) fod yn rhaid i'r adeilad neu'r tir gael ei adfer yn gyfan gwbl neu'n rhannol ar ôl i'r gwaith a awdurdodwyd gael ei gwblhau, gan ddefnyddio deunyddiau gwreiddiol i'r graddau y mae hynny'n ymarferol a chyda'r cyfryw newidiadau ag y gellir eu pennu.

Argymhelliad 8-19

Argymhellwn y dylai'r Bil wneud yn fwy eglur y gyfraith a'r gweithdrefnau presennol ynghylch cymeradwyo manylion sy'n ofynnol o dan un o amodau'r caniatâd cynllunio, p'un a gafodd ei osod ar gais ymgeisydd (mewn perthynas â materion na fanylwyd arnynt ddigon yn y cais) neu gan yr awdurdod ei hun.

Argymhelliad 8-20

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y Gorchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) sy'n galluogi awdurdod cynllunio i wrthod penderfynu ar gais i gymeradwyo mater a gedwir yn ôl neu gymeradwyaeth sy'n gofyn am amod os na ddarperir rhagor o fanylion, drwy weithdrefn sy'n cyfateb i'r hyn a geir yn erthygl 3(2) o Orchymyn Cynllunio Gwlad a Thref (Gweithdrefn Rheoli Datblygu) (Cymru) 2012.

Argymhelliad 8-21

Argymhellwn y dylai'r Bil wneud yn fwy eglur y gyfraith a'r gweithdrefnau presennol ynghylch cymeradwyo manylion sy'n ofynnol:

- (1) gan amod caniatâd a roddwyd drwy orchymyn datblygu; neu
- (2) gan awdurdod cynllunio yn dilyn hysbysiad o waith arfaethedig o dan orchymyn datblygu

Argymhelliad 8-22

Argymhellwn nad oes angen newid y gyfraith o ran y terfynau amser y dylai awdurdodau ymateb i hysbysiad o ddatblygiad a ganiatawyd gan Rannau penodol o'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir yn unol â hwy (er enghraifft, y rhai sy'n ymwneud ag adeiladau ar gyfer amaethyddiaeth a choedwigaeth).

Argymhelliad 8-23

Argymhellwn y dylai adran 73 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, sy'n llywodraethu'r gweithdrefnau ar gyfer gofyn am newidiadau i amodau a atodir i ganiatâd cynllunio, gael ei hailddatgan yn y Bil ar ffurf ddiwygiedig er mwyn caniatáu gwneud cais am unrhyw newid i ganiatâd, gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i newid amodau, cyhyd â bod:

- (1) wrth ystyried cais o'r fath, dylai fod dyletswydd ar yr awdurdod cynllunio ystyried y rhan yn unig o'r caniatâd cynllunio y mae'r cais i amrywio yn ymwneud â hi'
- (2) os bydd yn penderfynu bod y newid yn un digon mân fel y gellid ymdrin ag ef drwy gais o dan y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 96a (mân newidiadau ansylweddol), gall yr awdurdod drin y cais fel petai wedi cael ei wneud o dan y ddarpariaeth honno;
- (3) os bydd yn penderfynu y dylai'r newid arfaethedig fod yn destun cais newydd, dylai'r hysbys i'r ymgeisydd mor fuan â phosibl.

Argymhelliad 8-24

Argymhellwn y dylai'r Bil ei gwneud yn glir fod cwmpas y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 96A (cymeradwyo mân newidiadau) yn cynnwys gwneud mân newidiadau ansylweddol i fanylion datblygiad a gymeradwywyd mewn ymateb i un o amodau caniatâd.

Argymhelliad 8-25

Argymhellwn y dylai gweithdrefn gyflym fod ar gael i benderfynu ar gais i amrywio caniatâd – o dan y darpariaethau sy'n ailddatgan naill ai adran 96A neu adran 73 – lle mae'r datblygiad a ganiateir ar fin cael ei weithredu neu'n mynd rhagddo, a hynny wedi'i chyfyngu i achosion nad ydynt wedi denu sylwadau mewn perthynas â'r rhan o'r datblygiad y mae cais i'w hamrywio bellach.

Argymhelliad 8-26.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaeth sy'n rhoi pwerau i Weinidogion Cymru wneud y canlynol:

- (1) gwneud rheoliadau sy'n ei gwneud yn ofynnol eu hysbysu am geisiadau mewn categori penodol, a
- (2) gwneud cyfarwyddyd sy'n ei gwneud yn ofynnol eu hysbysu am gais penodol, fel y gallant benderfynu p'un a ddylid ei alw i mewn er mwyn iddynt benderfynu arno.

Argymhelliad 8-27

Argymhellwn, pan fydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu galw cais am ganiatâd cynllunio i mewn, dylai fod dyletswydd arnynt hwy (yn hytrach na'r awdurdod cynllunio) i hysbysu'r ymgeisydd.

Argymhelliad 8-28

Argymhellwn na ddylai'r darpariaethau canlynol a geir yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd gael eu hailddatgan yn y Bil, ond y dylai darpariaethau cyfatebol gael eu cynnwys mewn is-ddeddfwriaeth os ystyrir bod hynny'n angenrheidiol:

- (1) adran 71(3) (ymgyngori ynghylch safleoedd carafanau);
- (2) adran 71ZB (hysbysiad o ddatblygiad cyn dechrau, ac arddangos caniatâd tra bydd yn mynd rhagddo)
- (3) ac y dylai is-ddeddfwriaeth o'r fath ystyried nodweddion arbennig datblygu mewn categorïau penodol, gan gynnwys, yn benodol, mwynau.

Argymhelliad 8-29

Argymhellwn na ddylai'r darpariaethau canlynol a geir yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd, yr ymddengys eu bod yn ddiangen (o leiaf mewn perthynas â Chymru) gael eu hailddatgan yn y Bil:

- (1) adran 56(1) (cychwyn datblygu);

- (2) yn adran 70(3), y cyfeiriad at Ddeddf Gwasanaethau Iechyd 1976 (ceisiadau am ysbytai preifat);
- (3) adran 74(1)(b) (gwneud darpariaeth i roi caniatâd ar gyfer cynigion nad ydynt yn unol â'r cynllun datblygu);
- (4) adran 74(1A) (ceisiadau cynllunio yr ymdrinir â hwy gan fathau gwahanol o awdurdod cynllunio);
- (5) adran 76 (dyletswydd i dynnu sylw at ddarpariaethau penodol er budd pobl anabl);
- (6) adran 332 (pŵer Gweinidogion Cymru i gyfarwyddo y dylai ceisiadau cynllunio hefyd gael eu trin fel ceisiadau o dan ddeddfwriaeth arall).

Argymhelliad 8-30

Argymhellwn y dylid gwneud y pŵer i benderfynu ar gais am ganiatâd cynllunio, a geir yn adran 70(1) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd yn fwy eglur, er mwyn nodi'n benodol bŵer awdurdod i roi caniatâd ar gyfer yr holl ddatblygiad y mae a wnelo'r cais ag ef neu ran ohono.

Argymhelliad 8-31

Argymhellwn y dylai fod dyletswydd ar awdurdodau cynllunio i roi rheswm dros benderfyniad i roi caniatâd cynllunio yn wyneb argymhelliad gan swyddogion i wrthod rhoi caniatâd.

Argymhelliad 8-32

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ynghylch cyflwyno hysbysiadau cwblhau gael eu hailddatgan yn y Bil, ond wedi'u diwygio er mwyn cyfeirio at gyhoeddi yn hytrach na chyflwyno hysbysiad.

PENNOD NAW: CEISIADAU I WEINIDOGION CYMRU

Argymhelliad 9-1

Argymhellwn y dylai adrannau 62M i 62O o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, sy'n galluogi ymgeisydd i gyflwyno cais cynllunio yn uniongyrchol i Weinidogion Cymru yn ardal awdurdod cynllunio sy'n tangyflawni gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd, yn amodol ar addasiadau priodol er mwyn adlewyrchu ein cynigion ym Mhenodau 7 ac 8.

Argymhelliad 9-2

Argymhellwn y dylai'r gyfraith sy'n ymwneud ag ymgynghori cyn ymgeisio a gwasanaethau cyn ymgeisio mewn cysylltiad â datblygiadau o arwyddocâd cenedlaethol gael ei hadolygu a, lle y bo'n briodol, ei gwneud yn fwy eglur.

Argymhelliad 9-3

Argymhellwn y dylai'r pŵer i benodi aseswyr i gynorthwyo arolygwyr wrth iddynt benderfynu ar geisiadau ar gyfer datblygiadau o arwyddocâd cenedlaethol sy'n destun ymchwiliadau neu

wrandawiadau gael ei ymestyn i ganiatáu eu penodi mewn cysylltiad â cheisiadau y penderfynir arnynt ar sail sylwadau ysgrifenedig.

Argymhelliad 9-4

Argymhellwn y dylai adrannau 62D i 62L o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd, yn amodol ar addasiadau priodol er mwyn adlewyrchu ein cynigion ym Mhenodau 7 ac 8.

Argymhelliad 9-5

Argymhellwn na ddylai adran 101 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (comisiynau ymchwiliadau cynllunio) nac Atodlen 8 i'r ddeddf honno gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio newydd.

PENNOD DEG: DARPARU SEILWAITH A GWELLIANNAU ERAILL

Argymhelliad 10-1

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau statudol sy'n ymwneud â'r Ardoll Seilwaith Cymunedol, ar hyn o bryd yn Rhan 11 o Ddeddf Cynllunio 2008 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf Lleoliaeth 2011), gael eu hymgorffori yn y Bil, tan adolygiad mwy trylwyr a all gael ei gynnal maes o law.

Argymhelliad 10-2

Yn amodol ar yr argymhellion canlynol yn y Bennod hon, argymhellwn y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â rhwymedigaethau cynllunio a geir ar hyn o bryd yn adrannau 106 i 106B o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, gael eu hymgorffori yn y Bil Cynllunio, tan unrhyw adolygiad mwy trylwyr a all gael ei gynnal maes o law.

Argymhelliad 10-3

Argymhellwn y dylai'r rheolau ynglŷn â defnyddio rhwymedigaethau cynllunio, a geir ar hyn o bryd yn rheoliad 122 o Reoliadau'r Ardoll Seilwaith Cymunedol, gael eu cynnwys yn y Bil Cynllunio.

Argymhelliad 10-4

Argymhellwn y dylai unrhyw adolygiad o'r gyfraith sy'n ymwneud â rhwymedigaethau cynllunio yn y dyfodol ystyried cyflwyno darpariaeth lle y gallai cytundeb cynllunio o dan adran 106 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd, o dan amgylchiadau penodol, gynnwys darpariaeth y gellid ei chynnwys mewn cytundeb o dan adran 278 o Ddeddf Priffyrdd 1980.

Argymhelliad 10-5

Argymhellwn y dylai unrhyw adolygiad o'r gyfraith sy'n ymwneud â rhwymedigaethau cynllunio yn y dyfodol ystyried cynnwys torri rhwymedigaeth gynllunio o dan adran 106 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn y diffiniad o dorri rheolaeth gynllunio.

Argymhelliad 10-6

Argymhellwn na ddylai adran 106(12) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, sy'n rhoi pŵer i Weinidogion Cymru ddarparu rheoliadau lle y byddai torri rhwymedigaeth i dalu swm o arian yn arwain at osod arwystl ar y tir, gan hwyluso'r broses o adennill costau oddi wrth berchenogion canlyniadol, gael ei hailddatgan yn y Bil Cynllunio.

Argymhelliad 10-7

Argymhellwn y dylid hyrwyddo'r defnydd o gymalau safonol mewn canllawiau gan Lywodraeth Cymru.

Argymhelliad 10-8

Argymhellwn y dylai unrhyw adolygiad o'r gyfraith sy'n ymwneud â rhwymedigaethau cynllunio yn y dyfodol ystyried cyflwyno gweithdrefn i ddatrys anghydfodau ynglŷn â thelerau cytundeb adran 106, o bosibl yn debyg i Atodlen 9A i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.

Argymhelliad 10-9

Argymhellwn y dylai unrhyw adolygiad o'r gyfraith sy'n ymwneud â rhwymedigaethau cynllunio ystyried cyflwyno gweithdrefn i Weinidogion Cymru osod cyfyngiadau neu amodau ar orfodadwyedd rhwymedigaethau cynllunio fel y maent yn ymwneud â chategorïau penodol o fuddiannau.

Argymhelliad 10-10

Argymhellwn y dylid rhoi pŵer i awdurdod cynllunio, wrth roi caniatâd cynllunio i ddatblygu ei dir ei hun, wneud penderfyniad ar yr un pryd sy'n nodi telerau rhwymedigaeth y tybid bod unrhyw drydydd parti sy'n caffael y tir wedi ymrwymo iddi o fewn cyfnod penodedig.

Argymhelliad 10-11

Rydym yn cynnig y dylai fod modd i berson heblaw perchennog y tir (gan gynnwys ond heb fod yn gyfyngedig i berson sy'n ystyried ymrwymo i gontract i'w brynu) ymrwymo i rwymedigaeth gynllunio ynglŷn â'r tir, a fyddai'n weithredol os a phryd y bydd buddiant perthnasol yn cael ei gaffael mewn gwirionedd gan y person hwnnw. Dylai unrhyw ganiatâd sy'n gysylltiedig â rhwymedigaeth dros dro o'r fath fod yn ddarostyngedig i amod, os bydd y tir yn cael ei drosglwyddo i drydydd parti, na fydd y datblygiad a ganiateir yn dechrau nes bod cytundeb sy'n cynnwys yr un telerau neu'r un telerau i raddau helaeth wedi cael ei lunio â'r awdurdod.

PENNOD UNARDDEG: APELIADAU A DARPARIAETHAU ATODOL ERAILL

Argymhelliad 11-1.

Argymhellwn y dylai adran 79(1) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael ei hymgorffori yn y Bil Cynllunio heb ei diwygio fwy neu lai.

Argymhelliaid 11-2

Argymhellwn y dylai'r Bil ei gwneud yn fwy eglur y bydd pob apêl (gan gynnwys y rhai sy'n ymwneud â chynigion datblygu gan ymgwymerwyr statudol) yn cael ei phenderfynu gan arolygwyr, ac eithrio:

- (1) y rhai mewn categorïau y rhagnodwyd y bydd Gweinidogion Cymru yn penderfynu arnynt;
- (2) y rhai sydd wedi cael eu hadfer gan Weinidogion Cymru (mewn cyfarwyddiadau ynglŷn ag achos penodol) er mwyn iddynt benderfynu arnynt.

Argymhelliaid 11-3

Argymhellwn y dylai'r pŵer i benodi aseswyr i gynorthwyo arolygwyr wrth iddynt benderfynu ar apeliadau a gweithrediadau eraill sy'n destun ymchwiliadau neu wrandawiadau:

- (1) gael ei ehangu er mwyn iddo fod yn arferadwy gan arolygwyr yn ogystal â chan Weinidogion Cymru;
- (2) gael ei ymestyn i ganiatáu'r defnydd o aseswyr mewn cysylltiad â gweithrediadau o'r fath y penderfynir arnynt ar sail sylwadau ysgrifenedig

Argymhelliaid 11-4

Yn amodol ar ein hargymhellion ym Mhennod 13 sy'n ymwneud ag adeiladau rhestredig ac ardaloedd cadwraeth, Argymhellwn y dylai'r newidiadau a gynigiwyd yn argymhellion 11-1 i 11-3 fod yn gymwys yn yr un modd i:

- (1) apeliadau yn erbyn hysbysiadau gorfodi;
- (2) apeliadau sy'n ymwneud â phenderfyniadau sy'n ymwneud â cheisiadau am gydsyniad adeilad rhestredig neu gydsyniad ardal gadwraeth, cydsyniad penodol i arddangos hysbysebion, a chydsyniad i ymgymryd â gwaith ar goed a warchodir;
- (3) apeliadau yn erbyn hysbysiadau gorfodi adeilad rhestredig ac ardal gadwraeth, hysbysiadau i ddirwyn hysbysebion i ben, hysbysiadau cyfnewid coed, a hysbysiadau ynglŷn â thir blêr y golwg.

Argymhelliaid 11-5

Argymhellwn y dylai'r Bil ddarparu, mewn achos lle bu apêl i Weinidogion Cymru, y dylai'r cyfnod y gellir cyflwyno hysbysiad prynu oddi mewn iddo redeg o ddyddiad penderfyniad Gweinidogion Cymru ar yr apêl.

Argymhelliaid 11-6

Argymhellwn y dylai'r Bil Cynllunio ei gwneud yn eglur na ellir diwygio hysbysiad prynu, ond y dylid tybio bod ail hysbysiad neu hysbysiad canlyniadol a gyflwynir mewn perthynas â phenderfyniad unigol yn disodli unrhyw hysbysiad cynharach o'r fath.

Argymhelliad 11-7

Argymhellwn y dylai'r pwerau a geir ar hyn o bryd yn adrannau 247, 248, 253 i 257 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud â phrifyrdd y mae datblygiad yn effeithio arnynt) gael eu hailddatgan yn y Bil Cynllunio, ond na ddylid ailddatgan y rhai yn adrannau 116, 118 a 119 o Ddeddf Priffyrdd 1980.

Argymhelliad 11-8

Argymhellwn na ddylai adran 249 nac adran 250 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud â gorchmynion sy'n diddymu'r hawl i ddefnyddio cerbydau ar briffordd, ar y cyd â chynnyg i wella amwynder ardal) gael eu hailddatgan yn y Bil, o ystyried y darpariaethau cyfochrog yn adran 1 o Ddeddf Rheoli Traffig Ffyrdd 1984.

Argymhelliad 11-9.

Argymhellwn y dylai penderfyniadau sy'n ymwneud â gorchmynion o dan adran 252 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ac Atodlen 14 i'r ddeddf honno gael eu gwneud fel arfer gan arolygwyr yn hytrach na chan Weinidogion Cymru, yn ddarostyngedig i bŵer iddynt wneud cyfarwyddyd i adfer achos penodol er mwyn iddynt benderfynu arno.

PENNOD DEUDDEG: DATBLYGU HEB AWDURDOD

Argymhelliad 12-1.

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau a geir ar hyn o bryd yn adrannau 171C a 330 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael eu huno'n un pŵer i Weinidogion Cymru neu awdurdod cynllunio gyflwyno "gorchymyn gwybodaeth gynllunio" (neu "hysbysiad o wybodaeth gynllunio") i unrhyw un sy'n berchen ar y tir neu sy'n ei feddiannu, unrhyw un sydd â buddiant ynddo, unrhyw berson sy'n ymgymryd â gweithrediadau neu weithgareddau eraill ar y tir neu sy'n ei ddefnyddio at unrhyw ddiben ac unrhyw un sydd wedi'i awdurdodi i'w reoli. Dylai'r pŵer fod yn arferadwy pan fo Gweinidogion Cymru neu'r awdurdod yn credu bod rheolaeth gynllunio wedi cael ei thorri o bosibl, neu lle mae angen gwybodaeth i wneud unrhyw orchymyn, cyhoeddi, neu gyflwyno hysbysiad neu unrhyw ddogfen arall o dan y Ddeddf.

Dylai'r pŵer i wneud gorchymyn gynnwys y nodweddion a grybwyllir yn adran 171C(3) (gwybodaeth y mae'n ofynnol ei darparu) a 171C(4) (cynnig cyfarfod i drafod); ac os credir bod rheolaeth wedi'i thorri o bosibl, mae'n rhaid i'r gorchymyn gynnwys y wybodaeth a bennir yn adran 171C(5) (ynglŷn â chamau gorfodi posibl).

Argymhelliad 12-2.

Argymhellwn y dylai'r cyfyngiad ar fynd i mewn i eiddo at ddibenion gorfodi dim ond ar ôl rhoi rhybudd o 24 awr, a geir ar hyn o bryd yn adran 196A(4) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, gael ei wneud yn fwy eglur er mwyn sicrhau ei fod yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw eiddo sy'n cael ei ddefnyddio fel annedd.

Argymhelliad 12-3

Argymhellwn y canlynol:

- (1) Dylai canllawiau Llywodraeth Cymru dynnu sylw'n glir at yr egwyddor cyfraith gyffredin a nodwyd yn *Welwyn Hatfield Council v Secretary of State* [2010] UKSC 15, [2011] 2 AC 304;
- (2) ni ddylai gweithdrefn y gorchymyn gorfodi cynllunio, a gyflwynwyd yn Lloegr o dan Ddeddf Lleoliaeth 2011, gael ei chynnwys yn y Bil.

Argymhelliad 12-4

Argymhellwn y dylai adran 173ZA o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael ei hailddatgan ar ffurf ddiwygiedig fel y bydd y cyfnod ar gyfer camau gorfodi eraill, os cyhoeddwyd hysbysiad rhybudd gorfodi, yn dechrau ar y dyddiad y cyflwynwyd yr hysbysiad, ond na ellir ymestyn y terfyn amser ymhellach drwy gyhoeddi hysbysiadau rhybudd gorfodi ychwanegol mewn perthynas â'r un mater.

Argymhelliad 12-5

Argymhellwn y dylai'r cyfyngiad ar gyhoeddi hysbysiad stop dros dro, a geir ar hyn o bryd yn adran 171F(1)(a) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, gael ei wneud yn fwy eglur er mwyn sicrhau ei fod yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw anedd.

Argymhelliad 12-6

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai hysbysiad stop dros dro ddod yn weithredol ar yr adeg a'r dyddiad a nodir ynddo, sef pryd y caiff hysbysiad ei arddangos ar y tir dan sylw fel arfer;
- (2) dylai fod yn weithredol am 28 diwrnod llawn (yn dechrau ar ddechrau'r diwrnod ar ôl y diwrnod y caiff ei arddangos);
- (3) dylai'r hysbysiad sy'n cael ei arddangos ar y tir, mor agos â phosibl i'r man lle mae'r gweithgarwch y mae'n ymwneud ag ef yn digwydd:
 - nodi bod hysbysiad stop dros dro wedi cael ei gyhoeddi;
 - crynhoi effaith yr hysbysiad stop dros dro;
 - nodi'r cyfeiriad (ac, os yw'n gymwys, y wefan) lle y gellir gweld copi llawn o'r hysbysiad stop dros dro;
- (4) dylai fod gan yr awdurdod bŵer (ond nid dyletswydd) i gyflwyno copïau o'r hysbysiad stop dros dro i berchennog a meddiannydd y tir ac i eraill fel y bo'n briodol;
- (5) dylai canllawiau Llywodraeth Cymru bwysleisio, ar ôl i'r hysbysiad gael ei arddangos, y dylai copïau o'r hysbysiad stop dros dro gael eu cyflwyno o fewn amser rhesymol i berchennog a meddiannydd y tir, os yw'r naill neu'r llall yn hysbys i'r awdurdod cynllunio.

Argymhelliad 12-7

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai fod yn drosedd mynd yn groes i hysbysiad stop dros dro sydd wedi dod yn weithredol (yn hytrach nag un sydd wedi cael ei gyflwyno i'r cyhuddedig neu ei arddangos ar y safle, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd);
- (2) dylai profi
 - nad oedd copi o'r hysbysiad wedi cael ei gyflwyno i'r cyhuddedig;
 - nad oedd y cyhuddedig yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo neu iddi wybod, am fodolaeth yr hysbysiad

fod yn amddiffyniad i gyhuddiad o drosedd o'r fath.

Argymhelliad 12-8

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â hysbysiadau torri amodau, a geir ar hyn o bryd yn adran 187A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, gael eu diwygio fel y bydd hysbysiad yn cael ei "gyhoeddi", i ddod i rym ar y dyddiad a nodir ynddo, gyda chopïau'n cael eu cyflwyno i'r rhai yr ymddengys eu bod yn gyfrifol am dorri'r amodau (yn hytrach na chyflwyno hysbysiad ar wahân i bob person o'r fath, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd, a fydd yn dod i rym ar ddyddiad a bennir drwy gyfeirio at y dyddiad cyflwyno).

Argymhelliad 12-9

Argymhellwn y dylai adran 173(4) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael ei hailddatgan ar ffurf ddiwygiedig i'w gwneud yn glir y gall awdurdod lleol ei gwneud yn ofynnol i gamau gael eu cymryd mewn perthynas â'r ddau ddiben a bennwyd, fel y nodwyd yn *Oxfordshire CC v Wyatt Bros (Oxford) Ltd* [2005] EWHC 2402 (QB).

Argymhelliad 12-10

Argymhellwn y dylai fod darpariaeth benodol yn y Bil, sy'n ymgorffori'r egwyddor yn *Murfitt v Secretary of State* a *Bowring v Secretary of State*, i'r perwyl, pan fo hysbysiad gorfodi sy'n honni newid defnydd tir perthnasol yn cael ei gyflwyno, y gall yr hysbysiad ei gwneud yn ofynnol i waith penodol gael ei waredu yn ogystal â rhoi'r gorau i'r defnydd heb awdurdod, ar yr amod bod y gwaith hwnnw wedi cael ei wneud ar neu ar ôl adeg y newid defnydd perthnasol a'i fod yn rhan annatod o'r newid neu weithrediad canlyniadol y defnydd newydd.

Argymhelliad 12-11

Argymhellwn y dylai canllawiau Llywodraeth Cymru esbonio goblygiadau'r egwyddor yn *Mansi v Elstree RDC*, i'r perwyl nad yw hysbysiad gorfodi yn cyfyngu ar hawliau unrhyw berson i ymgymryd ag unrhyw ddatblygiad heb gais cynllunio y gellid bod wedi ymgymryd ag ef yn gyfreithlon yn union cyn cyhoeddi'r hysbysiad.

Argymhelliad 12-12

Argymhellwn y dylai'r Bil:

- (1) hepgor adran 177(5) a (6) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, sy'n ymwneud â chais am ganiatâd cynllunio y tybir ei fod wedi'i wneud gan apelydd sy'n dibynnu ar

sail (a) yn adran 174(2) (dylai caniatâd fod wedi'i roi ar gyfer unrhyw fater y nodwyd yn yr hysbysiad gorfodi ei fod yn gyfystyr â thor-rheolaeth);

(2) ddarparu, yn lle hynny, y gall Gweinidogion Cymru, wrth benderfynu ar apêl o dan adran 174 wneud pob un neu unrhyw un o'r canlynol:

- mewn perthynas ag unrhyw un o'r materion sy'n sail i apêl o dan sail (a), rhoi caniatâd cynllunio neu ddiddymu unrhyw amod neu gyfyngiad yr honnir ei fod wedi cael ei dorri;
- mewn perthynas ag unrhyw un o'r materion sy'n sail i apêl o dan sail (c) neu (d), cyhoeddi tystysgrif cyfreithlondeb, i'r graddau y maent yn penderfynu bod y materion hynny yn gyfreithlon mewn gwirionedd.

Argymhelliad 12-13

Argymhellwn y dylai sail (e) y gellir cyflwyno apêl yn erbyn hysbysiad gorfodi yn unol â hi (o dan adran 174 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990) gyfeirio at fethiant i gyflwyno copïau o'r hysbysiad fel sy'n ofynnol yn y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 172(2) (sy'n cyfeirio at gyflwyno hysbysiad i berchenogion a meddianwyr etc) yn hytrach nag fel sy'n ofynnol yn y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 172 yn ei chyfanrwydd (sydd hefyd yn cyfeirio at derfynau amser ar gyfer cyflwyno hysbysiad).

Argymhelliad 12-14

Argymhellwn y dylai adran 174(4) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (gofynion ynghylch y datganiad i'w gyflwyno ar y cyd ag apêl yn erbyn hysbysiad gorfodi) gael ei diwygio fel na fydd yn dyblygu gofynion yr is-ddeddfwriaeth berthnasol.

Argymhelliad 12-15.

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth sy'n cyfateb i adran 285(1) a (2) yn y rhan o'r Bil sy'n ymdrin â gorfodi, i'r perwyl na chaniateir herio hysbysiad gorfodi, ac eithrio drwy apêl i Weinidogion Cymru, ar unrhyw un o'r seiliau y gellid bod wedi cyflwyno apêl o'r fath arni.

Argymhelliad 12-16

Argymhellwn y dylai'r cyfyngiad ar gyhoeddi hysbysiad stop, a geir ar hyn o bryd yn adran 183(4) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael ei wneud yn fwy eglur er mwyn sicrhau ei fod yn gymwys mewn perthynas ag unrhyw adeilad sy'n cael ei ddefnyddio fel annedd.

Argymhelliad 12-17

Argymhellwn y dylai'r darpariaethau sy'n ymwneud â hysbysiadau stop, a geir ar hyn o bryd yn adran 184 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, gael eu hailddatgan ar ffurf ddiwygiedig fel y bydd hysbysiad yn cael ei "gyhoeddi", i ddod i rym ar y dyddiad a nodir ynddo, gyda chopïau'n cael eu cyflwyno i'r rhai yr ymddengys eu bod yn gyfrifol am dorri rheolaeth (yn hytrach na chyflwyno hysbysiad ar wahân i bob person o'r fath, fel sy'n digwydd ar hyn o bryd, a fydd yn dod i rym ar ddyddiad a bennir drwy gyfeirio at y dyddiad cyflwyno); a phan gaiff hysbysiad ei arddangos ar y tir, y dylai fod mor agos ag sy'n bosibl yn rhesymol i'r man lle mae'r gweithgarwch tramgwyddus yn digwydd.

Argymhelliad 12-18.

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai fod yn drosedd mynd yn groes i hysbysiad stop sydd wedi dod yn weithredol;
- (2) dylai profi
 - nad oedd copi o'r hysbysiad stop wedi cael ei gyflwyno i'r cyhuddedig, ac
 - nad oedd y cyhuddedig yn gwybod, ac na ellid bod wedi disgwyl yn rhesymol iddo neu iddi wybod, am fodolaeth yr hysbysiad fod amddiffyniad i gyhuddiad o drosedd o'r fath.

Argymhelliad 12-19

Argymhellwn y canlynol:

- (1) pan fo awdurdod cynllunio yn penderfynu tynnu hysbysiad stop yn ôl, dylai'r hysbysiad beidio â bod yn weithredol ar unwaith;
- (2) dylid rhoi cyhoeddusrwydd i benderfyniad o'r fath mor fuan â phosibl ar ôl iddo gael ei wneud:
 - drwy hysbysu pob un a hysbyswyd am yr hysbysiad gwreiddiol, ac
 - os rhoddwyd cyhoeddusrwydd i'r hysbysiad gwreiddiol drwy hysbysiad safle, drwy arddangos hysbysiad arall o'r fath, yn yr un lleoliad.

Argymhelliad 12-20.

Argymhellwn, pan fo hysbysiad gorfodi yn cael ei gyflwyno gan Weinidogion Cymru o dan y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 182 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, a phan fo hysbysiad stop yn cael ei gyflwyno ganddynt o dan y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 185, ac yna'i ddiddymu, dylai unrhyw atebolrwydd am dalu iawndal sy'n codi o dan adran 186 fod yn daladwy ganddynt hwy ac nid gan yr awdurdod cynllunio.

Argymhelliad 12-21.

Argymhellwn y canlynol:

- (1) dylai pob un o'r troseddau o dan adran 179(2) (torri hysbysiad gorfodi) ac adran 179(5) (ailddechrau gweithgaredd gwaharddedig yn dilyn hynny) gael eu hail-lunio er mwyn darparu bod person yn cyflawni trosedd os yw'r person yn torri hysbysiad gorfodi, ac
 - os oedd yr hysbysiad ar adeg ei dorri wedi'i gynnwys ar y gofrestr berthnasol; neu
 - roedd y person yn ymwybodol o'r hysbysiad, am fod copi wedi'i gyflwyno neu fel arall.

- (2) dylai'r rheoliadau perthnasol gynnwys, ochr yn ochr â'r gofyniad i gynnwys yr hysbysiad gorfodi ar y gofrestr, ofyniad arall i gofnodi'r dyddiad y cafodd ei gynnwys felly yn gyntaf.
- (3) Dylai canllawiau Llywodraeth Cymru gynghori defnyddwyr y system gynllunio i edrych ar y gofrestr orfodi cyn ymgymryd â gweithgareddau ar dir a all fod yn destun rheolaeth gynllunio, a rhoi cyfarwyddiadau clir ynglŷn â sut i wneud hyn.

Argymhelliad 12-22.

Argymhellwn y dylai adran 172A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sicrwydd ynghylch peidio ag erlyn achos o dorri hysbysiad gorfodi) gael ei diwygio er mwyn galluogi awdurdod i:

- (1) rhoi sicrwydd o'r fath, yn syml, drwy hysbysu'r person perthnasol yn ysgrifenedig, fel y'i diffiniwyd yn adran 329 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, yn hytrach na gwneud hynny drwy lythyr ar ffurf copi caled o reidrwydd;
- (2) rhoi sicrwydd mewn ymateb i gais gan berson (B), sy'n caffael buddiant mewn tir ar ôl i hysbysiad gorfodi sy'n ymwneud â'r tir gael ei gyhoeddi, yn esbonio ei bod yn ofynnol i'r awdurdod, unwaith bod yr hysbysiad gorfodi wedi'i gyhoeddi, gyflwyno copi ohono i berson (A) yr oedd B wedi caffael buddiant yn y tir oddi wrtho neu oddi wrthi.

Argymhelliad 12-23.

Argymhellwn y dylai adran 180(1) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud â'r effaith ar hysbysiad gorfodi os caiff caniatâd cynllunio ei roi wedyn) gael ei hailddatgan ar ffurf ddiwygiedig er mwyn cyfeirio at:

- (1) rhoi caniatâd cynllunio ar ôl i hysbysiad gorfodi neu hysbysiad torri amodau gael ei gyhoeddi, yn hytrach nag ar ôl i gopi o'r hysbysiad gael ei gyflwyno;
- (2) rhoi caniatâd cynllunio yn gyffredinol ar gyfer datblygiad yr ymgymeryd ag ef eisoes;
- (3) rhoi caniatâd cynllunio ar gyfer datblygiad arall, unwaith bod y caniatâd hwnnw wedi cael ei roi ar waith.

Argymhelliad 12-24.

Argymhellwn y dylai troseddau sy'n ymwneud â darparu gwybodaeth anwir mewn ymateb i gais gan awdurdod cynllunio, a geir ar hyn o bryd o dan adrannau 65(6), 171D(5), 194(1) a 330(5) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 – yn achos troseddau a gyflawnir ar neu ar ôl dyddiad deddfu'r Bil – oll fod yn brofadwy naill ai'n ddiannod (yn y llys ynadon) neu ar ddiad (yn Llys y Goron), ac y dylai uchafswm y gosb ym mhob achos yn y naill achos a'r llall fod yn ddirwy o unrhyw swm.

Argymhelliad 12-25.

Argymhellwn y dylai'r troseddau sy'n ymwneud ag

- (1) adfer adeiladau neu waith ar ôl cydymffurfio â hysbysiad gorfodi (o dan y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 181(5) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990); a
- (2) methu â chydymffurfio â hysbysiad torri amodau (o dan y ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 187A(9))

yn achos troseddau a gyflawnir ar neu ar ôl dyddiad deddfu'r Bil, fod yn brofadwy naill ai'n ddiannod neu ar dditiad, ac yn gosbadwy yn y naill achos a'r llall drwy ddirwy o unrhyw swm, er mwyn sicrhau eu bod yn unol â'r cosbau ar gyfer achosion eraill o dorri hysbysiadau gorfodi cynllunio o dan Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.

Argymhelliad 12-26.

Argymhellwn na ddylai adrannau 57(7), 302 nac Atodlenni 4 a 15 i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, sy'n ymwneud ag achosion hanesyddol o dorri rheolaeth gynllunio gael eu hailddatgan yn y Bil.

PENNOD UN DEG TRI: GWAITH SY'N EFFEITHIO AR ADEILADAU RHESTREDIG AC ARDALOEDD CADWRAETH

Argymhelliad 13-1A

Argymhellwn y dylid symleiddio'r gyfundrefn ar gyfer rheoli gwaith ar adeiladau rhestredig drwy

- (1) diwygio'r diffiniad o "ddatblygiad", y mae angen cael caniatâd cynllunio ar ei gyfer, i gynnwys gwneud gwaith i addasu neu ymestyn adeilad rhestredig mewn unrhyw ffordd sy'n debygol o effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol;
- (2) darparu nad oes angen cael caniatâd cynllunio ar gyfer gwaith ar
 - y tu mewn i adeilad eglwysig sy'n cael ei ddefnyddio at ddibenion eglwysig gan un o'r enwadau esempt; na
 - heneb gofrestredig.
- (3) sicrhau bod gwneud gwaith heb awdurdod i ddymchwel adeilad rhestredig, neu ei addasu neu ei ymestyn mewn unrhyw ffordd sy'n debygol o effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol, yn dal i fod yn drosedd;
- (4) dileu'r gofyniad i gael cydsyniad adeilad rhestredig ar gyfer gwaith ar adeilad rhestredig;
- (5) rhoi'r mesurau ychwanegol a nodir yn Argymhellion 13-2, 13-3 a 13-5 i 13-8 ar waith, er mwyn sicrhau y cedwid y lefel bresennol o ddiogelwch a roddir i adeiladau rhestredig.

Argymhelliad 13-1B

Argymhellwn y dylid symleiddio'r gyfundrefn ar gyfer rheoli gwaith dymchwel mewn ardaloedd cadwraeth drwy:

- (1) dileu'r gofyniad i gael cydsyniad ardal gadwraeth i ddymchwel adeilad anrhestredig mewn ardal gadwraeth;
- (2) sicrhau bod gwneud gwaith heb awdurdod i ddymchwel adeilad anrhestredig mewn ardal gadwraeth yn dal i fod yn drosedd;
- (3) rhoi'r mesurau ychwanegol a nodir yn Argymhellion 13-6 i 13-8 ar waith er mwyn sicrhau y cedwid y lefel bresennol o ddiogelwch a roddir i adeiladau anrhestredig mewn ardal gadwraeth.

Argymhelliad 13-2

Argymhellwn y dylid cyfyngu ar y pŵer i wneud gorchmynion datblygu cyffredinol a lleol fel na allant roi caniatâd ar gyfer gwaith datblygu sy'n cynnwys

- (1) dymchwel, addasu neu ymestyn adeilad rhestredig;
- (2) cyflawni unrhyw ddatblygiad gweithredol yng nghwrtil adeilad rhestredig; neu
- (3) adeiladu, ailadeiladu neu addasu giât, ffens neu wal sy'n ffinio â chwrttil adeilad rhestredig.

Argymhelliad 13-3

Argymhellwn y dylai cytundebau partneriaeth treftadaeth allu rhoi caniatâd cynllunio ar gyfer gwaith datblygu yn y cyfryw gategorïau ag y gellir eu rhagnodi.

Argymhelliad 13-4

P'un a gaiff caniatâd cynllunio ei uno â chydsyniad adeilad rhestredig a chydsyniad ardal gadwraeth ai peidio, argymhellwn y dylid ymestyn y darpariaethau (a geir yn adrannau 191 a 192 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd) sy'n ymwneud â thystysgrifau cyfreithlondeb i gynnwys gwaith y mae angen y cyfryw ganiatâd yn unig ar ei gyfer ar hyn o bryd.

Argymhelliad 13-5.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaethau i'r perwyl:

- (1) y gall unrhyw apêl sy'n ymwneud â gwaith ar adeilad rhestredig gynnwys fel sail apelio honiad nad yw'r adeilad dan sylw o ddiddordeb pensaernïol na hanesyddol arbennig, ac y dylid ei dynnu oddi ar y rhestr o adeiladau o'r fath a gynhelir gan Weinidogion Cymru;
- (2) os bydd adeilad yn destun hysbysiad diogelu adeilad (rhestriad dros dro), y gall yr hysbysiad o apêl gynnwys honiad na ddylid cynnwys yr adeilad ar y rhestr;
- (3) y gall Gweinidogion Cymru, wrth benderfynu ar apêl sy'n ymwneud ag adeilad rhestredig, arfer eu pwerau i dynnu'r adeilad oddi ar y rhestr;a

- (4) wrth benderfynu ar apêl sy'n ymwneud â gorchymyn diogel adeilad, y gallant ddatgan nad ydynt yn bwriadu ei gynnwys ar y rhestr.

Argymhelliad 13-6.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaethau i'r perwyl:

- (1) y dylai fod yn drosedd gwneud gwaith i
- ddymchwel adeilad rhestredig heb ganiatâd cynllunio;
 - addasu neu ymestyn adeilad rhestredig mewn unrhyw ffordd sy'n debygol o effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol; neu
 - ddymchwel adeilad anrhestredig mewn ardal gadwraeth;
- (2) y dylai trosedd o'r fath fod yn gosbadwy:
- yn dilyn colffarn ddiannod drwy roi hyd at chwe mis o garchar neu ddirwy neu'r ddau; neu
 - yn dilyn colffarn ar dditiad drwy roi hyd at ddwy flynedd o garchar neu ddirwy neu'r ddau;
- (3) bod yr amddiffyniad i gyhuddiad o drosedd yn union yr un fath â'r amddiffyniad sy'n gymwys ar hyn o bryd mewn perthynas â gwneud gwaith heb gydsyniad adeilad rhestredig.

Argymhelliad 13-7.

Argymhellwn na ddylai'r Bil gynnwys darpariaethau i'r perwyl y dylai'r categorïau o ddatblygiad sy'n ddarostyngedig i derfynau amser o ran y cyfnod y gellir cymryd camau gorfodi gynnwys gwaith i wneud y canlynol:

- (1) dymchwel adeilad rhestredig;
- (2) addasu neu ymestyn adeilad rhestredig mewn unrhyw ffordd sy'n debygol o effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol; a
- (3) dymchwel adeilad anrhestredig mewn ardal gadwraeth

Argymhelliad 13-8.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaethau i'r perwyl:

- (1) os cyflwynir hysbysiad gorfodi mewn perthynas â gwneud gwaith i
- ddymchwel adeilad rhestredig; neu
 - addasu neu ymestyn adeilad rhestredig mewn unrhyw ffordd sy'n debygol o effeithio ar ei gymeriad fel adeilad o ddiddordeb pensaernïol neu hanesyddol;

fod y seiliau dros apelio yn erbyn hysbysiad o'r fath yn cynnwys seiliau sy'n cyfateb i seiliau (a), (d), (i), (j) a (k) fel y'u nodir yn Adran 39 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990;

- (2) os cyflwynir hysbysiad gorfodi mewn perthynas â gwneud gwaith i ddymchwel adeilad anrhestredig mewn ardal gadwraeth, fod y seiliau dros apelio yn erbyn hysbysiad o'r fath yn cynnwys seiliau sy'n cyfateb i seiliau (a), (d), (j) a (k) fel y'u nodir yn Adran 39 o Ddeddf Adeiladau Rhestredig 1990, fel y'i diwygiwyd gan O.S. 2012/793;
- (3) y gall Gweinidogion Cymru, wrth benderfynu ar apêl gorfodi sy'n ymwneud ag adeilad rhestredig, arfer eu pwerau i dynnu'r adeilad oddi ar y rhestr;
- (4) wrth benderfynu ar apêl gorfodi sy'n ymwneud ag adeilad sy'n destun gorchymyn diogel adeilad, y gallant ddatgan nad ydynt yn bwriadu ei gynnwys ar y rhestr.

Argymhelliad 13-9

Argymhellwn na ddylai cydsyniad heneb gofrestredig gael ei ddisodli gan ganiatâd cynllunio.

Argymhelliad 13-10

Argymhellwn y dylid gwneud y diffiniad o "adeilad rhestredig" yn fwy eglur drwy nodi' drwy nodi'n glir ei fod yn cynnwys gwrthrychau a strwythurau sy'n bodoli ers cyn 1948 os oeddent o fewn cwrtail yr adeilad ar y rhestr fel yr oedd

- (1) yn achos adeilad a restrwyd cyn 1 Ionawr 1969, ar y dyddiad hwnnw; neu
- (2) mewn unrhyw achos arall, ar y dyddiad y'i cynhwyswyd gyntaf ar y rhestr

Argymhelliad 13-11

Argymhellwn y dylid diwygio Deddf Henebion Hynafol ac Ardaloedd Archaeolegol 1979 fel na fydd Rhan 2 (ardaloedd o bwys archaeolegol) yn gymwys yng Nghymru.

PENNOD UN DEG PEDWAR: HYSBYSEBION AWYR AGORED

Argymhelliad 14-1

Argymhellwn y dylid gwneud y diffiniad o "hysbyseb" yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 yn fwy eglur a'i gynnwys yn y Bil ochr yn ochr â darpariaethau eraill sy'n ymwneud â hysbysebu.

Argymhelliad 14-2

Argymhellwn y dylid hepgor y cyfeiriad at arddangos hysbysebion sydd wedi'i gynnwys ar hyn o bryd yn y diffiniad statudol o "hysbyseb" yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.

Argymhelliad 14-3.

Argymhellwn y dylai'r gair "safle" gael ei ddefnyddio yn lle "tir":

- (1) yn narpariaethau'r Bil sy'n ymwneud â rheoli hysbysebion;
- (2) yn y Rheoliadau pan gânt eu diweddarau nesaf;

y dylai'r Bil a'r Rheoliadau, lle y bo'n briodol, gael eu drafftio drwy gyfeirio at hysbysebion yn cael eu harddangos "ar neu wrth dir".

Argymhelliad 14-4

Argymhellwn y dylai diffiniad o "person displaying an advertisement" yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael ei gynnwys yn y Bil ochr yn ochr â darpariaethau eraill sy'n ymwneud â hysbysebu, i gynnwys:

- (1) perchennog a deiliad y tir y mae'r hysbyseb yn cael ei harddangos arno;
- (2) unrhyw berson y mae'r hysbyseb yn rhoi cyhoeddusrwydd i'w nwyddau, ei fasnach, ei fusnes neu ei faterion eraill;
- (3) y person sy'n ymgymryd ag arddangos yr hysbyseb neu sy'n sicrhau eu bod yn parhau i gael eu harddangos.

Argymhelliad 14-5.

Argymhellwn y dylai hysbysiad dirwyn i ben o dan y rheoliadau ynglŷn â hysbysebion:

- (1) cynnwys hysbysiad ynglŷn â hawliau unrhyw dderbynnydd i apelio yn ei erbyn;
- (2) dod i rym ar ddyddiad penodol a nodir ynddo (yn hytrach nag ar ddiwedd cyfnod penodedig o'r dyddiad cyflwyno);

cael ei gyhoeddi (yn hytrach na'i gyflwyno fel sy'n digwydd ar hyn o bryd), gyda chopi yn cael ei gyflwyno i bawb y tybir eu bod yn arddangos yr hysbyseb dan sylw.

Argymhelliad 14-6.

Argymhellwn y dylai adran 220(2), (2A) a (3) gael ei disodli gan ddarpariaeth sy'n ei gwneud yn bosibl i reoliadau gael eu gwneud sy'n darparu ar gyfer:

- (1) mesuriadau, golwg a lleoliad hysbysebion y gellir eu harddangos, a'r ffordd y dylid eu cysylltu â'r tir;
- (2) gwahardd arddangos hysbysebion neu ddefnyddio tir i arddangos hysbysebion heb ganiatâd tybiedig neu ganiatâd penodol;
- (3) dirwyn caniatâd tybiedig i ben;
- (4) gwneud penderfyniadau am ganiatâd penodol a phenderfynu arnynt, a diddymu neu addasu caniatâd;
- (5) apeliadau yn erbyn hysbysiadau dirwyn i ben a phenderfyniadau ar geisiadau am ganiatâd penodol;
- (6) ardaloedd lle mae hysbysebu yn ddarostyngedig i reolaethau arbennig;
- (7) darpariaethau canlyniadol ac atodol.

Argymhelliad 14-7.

Argymhellwn y dylid rhoi caniatâd tybiedig o dan y rheoliadau ynglŷn â hysbysebion ar gyfer arddangos hysbysebion sydd wedi cael caniatâd cynllunio.

Argymhelliad 14-8.

Argymhellwn y dylid cynnwys arddangos hysbysebion ar gerbydau statudol ac ôl-gerbydau o fewn rheolaeth gan y Rheoliadau sy'n cael eu diwygio er mwyn darparu:

- (1) nad oes angen cael caniatâd (penodol na thybiedig) i arddangos hysbyseb
 - y tu mewn i gerbyd, nac
 - ar y tu allan i gerbyd ar briffordd gyhoeddus, heblaw un nad yw'n symud am fwy nag 21 diwrnod;
- (2) y rhoddir caniatâd tybiedig i arddangos hysbyseb ar y tu allan i gerbyd nad yw ar briffordd, ar yr amod bod y cerbyd yn cael ei ddefnyddio fel arfer fel cerbyd symudol ac nad yw'n cael ei ddefnyddio yn bennaf i arddangos hysbysebion.

Argymhelliad 14-9

Argymhellwn y dylid gwneud y canlynol:

- (1) cyflwyno darpariaeth yn y rheoliadau ynglŷn â hysbysebion i'w gwneud yn bosibl i dystysgrif cyfreithlondeb gael ei chyhoeddi mewn perthynas ag arddangos hysbysebion;
- (2) cynnwys darpariaeth alluogi briodol yn y Bil, yn unol â'r dull gweithredu a nodwyd yn Argymhelliad 14-6.

Argymhelliad 14-10

Argymhellwn y dylid diwygio Dosbarth 13 yn Atodlen 3 i Reoliadau 1992 er mwyn darparu y rhoddir caniatâd tybiedig i arddangos hysbysebion ar neu wrth dir sydd wedi cael ei ddefnyddio at y diben hwnnw ers 10 mlynedd.

Argymhelliad 14-11

Argymhellwn na ddylid ailddatgan y pŵer (a geir yn adran 224(1) (2) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd) i Weinidogion Cymru gynnwys yn y Rheoliadau ddarpariaethau tebyg i'r rhai sy'n rheoli hysbysiadau gorfodi yn y Bil.

Argymhelliad 14-12

Argymhellwn y dylai'r pwerau a geir yn adran 43 o Ddeddf Dyfed 1987 ar hyn o bryd (tynnu hysbysebion heb awdurdod eraill) gael eu disodli gan weithdrefn newydd, sy'n gymwys i bob rhan o Gymru, ac sy'n caniatáu i unrhyw hysbyseb heb awdurdod heblaw poster neu hysbyslen, gael ei thynnu, ar yr amod:

- (1) na chaiff unrhyw hysbyseb ei thynnu na'i dileu heb roi 21 diwrnod o rybudd yn gyntaf i'r rhai sy'n gyfrifol;

- (2) bod hawl i apelio ar gael i dderbynwyr hysbysiad o'r fath a pherchenogion a deiliaid safle'r hysbyseb dramgwyddus – ar seiliau sy'n ymwneud â chyfreithlondeb yr hysbyseb, cyflwyno'r hysbysiad a'r cyfnod ar gyfer ei thynnu;
- (3) bod iawndal yn daladwy gan yr awdurdod cynllunio am ddifrod a achoswyd i dir neu eiddo drwy dynnu'r hysbyseb (heblaw difrod i'r hysbyseb ei hun); a
- (4) y rhoddir diogelwch i ymgwymerwyr statudol sy'n debyg i'r diogelwch a roddir iddynt gan adran 225K o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990).

Argymhelliad 14-13

Argymhellwn y dylid cynyddu'r ddedfryd fwyaf yn dilyn collfarn am arddangos hysbysebion heb awdurdod ar y dyddiad y deddfwyd y Bil neu ar ôl hynny i ddirwy ddiderfyn.

Argymhelliad 14-14

Argymhellwn y dylid nodi'n glir ar wyneb y Bil, yn hytrach nag yn y Rheoliadau (fel ar hyn o bryd), y dylai'r holl bwerau statudol sy'n ymwneud â hysbysebu gael eu harfer er mwyn amwynder a diogelwch y cyhoedd.

Argymhelliad 14-15

Argymhellwn na ddylid cynnwys y darpariaethau yn adran 220 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud â phwyllgorau cyngori a thribiwnlysoedd) yn y Bil.

Argymhelliad 14-16

Argymhellwn na ddylid cynnwys y darpariaethau yn adran 221(1)(b), (2) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 sy'n ymwneud ag ardaloedd arbrofol yn y Bil.

Argymhelliad 14-17

Argymhellwn na ddylid cynnwys adran 223 o Ddeddf Cynllunio Gwlad 1990, sy'n darparu ar gyfer talu iawndal mewn perthynas â chostau tynnu hysbysebion ar safleoedd a oedd yn cael eu defnyddio i hysbysebu yn 1948, yn y Bil.

PENNOD UN DEG PUMP: COED A CHOETIROEDD A WARCHODIR

Argymhelliad 15-1

Argymhellwn na ddylai'r Bil Cynllunio geisio diffinio "coeden" na "choetir", yng nghyd-destun gorchmynion diogelu coed.

Argymhelliad 15-2

Argymhellwn y dylai'r Bil ddarparu

- (1) y dylai swyddogaethau o dan y Cod sy'n ymwneud â diogelu coed gael eu harfer er mwyn amwynder;
- (2) bod amwynder at y diben hwnnw yn cynnwys golwg, oedran, prinder, bioamrywiaeth a gwerth hanesyddol, gwyddonol a hamddenol;

- (3) y gall rheoliadau diogelu coed ragnodi materion yr ystyrir eu bod yn berthnasol i amwynder.

Argymhelliad 15-3

Argymhellwn y dylai'r Bil ddarparu:

- (1) y gellir gwneud gorchmynion diogelu coed yn y dyfodol er mwyn diogelu coed unigol, grwpiau o goed neu ardaloedd o goed;
- (2) mai dim ond y coed hynny a oedd yn bodoli pan wnaed y gorchymyn a warchodir gan orchymyn grŵp neu ardal;
- (3) bod gorchymyn ardal newydd ond yn diogelu coed nes iddo gael ei gadarnhau, pan fydd yn rhaid ei droi'n orchymyn sy'n nodi'r coed sydd i'w diogelu naill ai'n unigol neu fel grŵp;
- (4) y gellir gwneud gorchmynion diogelu coetir yn y dyfodol er mwyn diogelu coetiroedd;
- (5) y gall gorchymyn diogelu coetir ddiogelu pob coeden, waeth beth fo'i hoedran a'i rhywogaeth, yn y coetir a nodwyd, p'un a oedd yn bodoli ar ddyddiad y gorchymyn ai peidio;

ac y dylid drafftio'r rheoliadau newydd yn unol â hynny.

Argymhelliad 15-4

Argymhellwn y dylai rheoliadau newydd ynglŷn â choed ei gwneud yn ofynnol i berchenogion a meddianwyr unrhyw barsel o dir y lleolir unrhyw ran o'r coed arno, ynddo neu uwch ei ben, gael eu hysbysu am orchymyn diogel coed.

Argymhelliad 15-5

Argymhellwn na ddylid cynnwys gwaith ar goed o fewn cwmpas datblygiad y mae angen cael caniatâd cynllunio ar ei gyfer.

Argymhelliad 15-6

Argymhellwn y dylid tynhau'r eithriad rhag yr angen i gael caniatâd o dan orchymyn diogelu coed sy'n ymwneud â gwaith ar "trees that are dying or dead or have become dangerous" (a geir yn adran 198(6)(a) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd) pan gaiff y rheoliadau coed eu diweddarau nesaf. Argymhellwn na ddylai'r eithriad ond cynnwys torri, tocio, brigdorri neu ddiwreiddio coeden, i'r graddau y mae angen gwneud y cyfryw waith ar frys er mwyn dileu risg uniongyrchol o niwed difrifol (neu i'r cyfryw raddau eraill ag y cytunir arnynt yn ysgrifenedig gan yr awdurdod cyn i'r gwaith ddechrau).

Argymhelliad 15-7

Argymhellwn na ddylid aiddatgan yr eithriad rhag yr angen i gael caniatâd o dan orchymyn diogelu coed sy'n ymwneud â gwaith "[that is] necessary to prevent or abate a nuisance" (a geir yn adran 198(6)(b) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd) yn y Bil nac mewn rheoliadau newydd ynglŷn â choed.

Argymhelliad 15-8

Argymhellwn, pan gaiff y rheoliadau eu diweddarau nesaf, y dylid ystyried cyflwyno eithriad newydd i ganiatáu i waith gael ei wneud heb ganiatâd ar goeden a warchodir gan orchymyn diogelu coetir sy'n llai na maint penodol, ond dim ond pan gaiff ei wneud yn unswydd er mwyn gwella tyfiant coed eraill.

Argymhelliad 15-9

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaeth yn y rheoliadau coed (ynghyd â darpariaeth alluogi briodol yn y Bil) er mwyn ei gwneud yn bosibl i dystysgrif cyfreithlondeb gael ei chyhoeddi mewn perthynas â gwaith arfaethedig ar goeden neu goetir.

Argymhelliad 15-10

Argymhellwn y dylai fod yn ofynnol i awdurdodau cynllunio gydnabod ceisiadau am ganiatâd o dan y rheoliadau coed.

Argymhelliad 15-11

Argymhellwn y dylid gwneud y canlynol:

- (1) cyfyngu'r gofyniad i blannu coeden gyfnewid, ar ôl i goeden beryglus gael ei chwmpo neu yn dilyn gwaith heb awdurdod, i blannu coeden o rywogaeth briodol yn neu wrth ymyl lleoliad y goeden flaenorol (yn hytrach nag yn yr union leoliad fel mae ar hyn o bryd);
- (2) nodi'r gofyniad i blannu coed yn lle coed mewn coetir sydd wedi cael eu colli drwy gyfeirio at naill ai'r un nifer o goed neu'r un arwynebedd o goetir.

Argymhelliad 15-12

Argymhellwn y dylid cyflwyno pŵer penodol sy'n galluogi awdurdod cynllunio i hepgor neu lacio hysbysiad cyfnewid.

Argymhelliad 15-13

Argymhellwn y dylid cynnwys pwerau sy'n galluogi awdurdod cynllunio i adennill unrhyw gostau y mae wedi mynd iddynt wrth wneud a gorfodi hysbysiad cyfnewid coed pan gaiff y rheoliadau eu diweddarau nesaf.

Argymhelliad 15-14

Argymhellwn y dylid ymestyn cwmpas y materion a waherddir gan orchymyn diogelu coed i gynnwys achosi niwed i goeden:

- (1) yn fwriadol; neu
- (2) yn ddi-hid.

Argymhelliad 15-15

Argymhellwn y dylai'r ddwy drosedd a geir yn adran 210 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd, sy'n ymwneud â gwaith a allai arwain at golli'r goeden (is-adran (1)) a gwaith arall (isadran (4)) gael eu disodli gan un drosedd, a all arwain at dreial yn dilyn colffarn ddiannod neu gollfarn ar dditiad, am dorri rheoliadau diogelu coed, y gellir ei chosbi, ar ôl dyfarnu person yn unig, â dirwy o unrhyw swm.

Argymhelliad 15-16

Argymhellwn y dylai'r drosedd o dan adran 210 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd (sef torri rheoliadau diogelu coed) a'r rheoliadau a wnaed) ac o dan reoliadau a wnaed yn unol â'r ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 202A (sef gwahardd gwaith ar goeden sy'n destun gorchymyn diogelu) gael ei llunio er mwyn ei gwneud yn ofynnol i'r erlyniaeth profi:

- (1) bod copi o'r gorchymyn wedi'i gyflwyno yn unol â'r gofynion statudol perthnasol cyn i'r gwaith hwnnw ddechrau; neu
- (2) bod copi o'r gorchymyn ar gael i'w archwilio gan y cyhoedd ar adeg y gwaith.

Argymhellwn hefyd y dylai'r rheoliadau gynnwys, ochr yn ochr â'r gofyniad i sicrhau bod y gorchymyn ar gael i'w archwilio, ofyniad pellach i gofnodi ar y gorchymyn y dyddiad cyntaf yr oedd ar gael i'w archwilio.

Argymhelliad 15-17

Argymhellwn y dylai'r ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 211 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 roi pŵer i awdurdod sydd wedi cael ei hysbysu am waith ar goeden mewn ardal gadwraeth, i wneud y canlynol:

- (1) caniatáu i'r gwaith fynd yn ei flaen, heb unrhyw amodau heblaw terfyn amser o ddwy flynedd;
- (2) caniatáu i'r goeden gael ei chwympo, ar yr amod y caiff coeden gyfnewid ei phlannu;
- (3) gosod gorchymyn diogelu coed a chaniatáu gwaith ar y goeden heblaw ei chwympo, yn ddarostyngedig, o bosibl, i amodau; neu
- (4) gosod gorchymyn diogelu coed a gwrthod rhoi caniatâd ar gyfer y gwaith.

PENNOD UN DEG CHWECH: GWELLA, ADFYWIO AC ADNEWYDDU

Argymhelliad 16-1

Argymhellwn y dylid ailddatgan adran 215 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 er mwyn nodi'n glir y gellir cyflwyno hysbysiad sy'n ei gwneud yn ofynnol i dir gael ei gynnal yn briodol os yw cyflwr y tir:

- (1) yn amharu ar amwynder rhan o ardal yr awdurdod neu ardal awdurdod cyfagos;

- (2) nad yw'n deillio, fel arfer, o gynnal gweithrediadau parhaus yn gyfreithlon ar y tir hwnnw nac o ddefnydd parhaus o'r tir hwnnw sy'n gyfreithlon;
- (3) nad yw i'w briodoli i wastraff a reolir na gwastraff echdynol a ddyddodwyd yn anghyfreithlon yn groes i adran 33 o Ddeddf Diogelu'r Amgylchedd 1990.

Argymhelliad 16-2

Argymhellwn y dylai modd cyhoeddi hysbysiad (o dan adran 215 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd) os yw cyflwr y tir dan sylw yn deillio o gynnal gweithrediadau neu o ddefnydd o'r tir a oedd yn gyfreithlon ar y pryd, ond nad ydynt/yw'n gyfreithlon mwyach.

Argymhelliad 16-3

Argymhellwn y dylai hysbysiad o dan y ddarpariaeth yn y Bil newydd sy'n disodli adran 215:

- (1) dod i rym ar ddyddiad penodol a nodir ynddo (yn hytrach nag ar ddiwedd cyfnod penodedig o'r dyddiad cyflwyno);
- (2) cael ei gyhoeddi (yn hytrach na'i gyflwyno fel sy'n digwydd ar hyn o bryd), gyda chopi yn cael ei gyflwyno i bawb sy'n gyfrifol am gynnal y tir dan sylw;
- (3) cynnwys hysbysiad ynglŷn â hawliau unrhyw dderbynnydd i apelio yn ei erbyn.

Argymhelliad 16-4

Argymhellwn y dylai'r Bil nodi'n glir y dylai apelïadau yn erbyn hysbysïadau o dan adran 217 gael eu penderfynu fel arfer gan arolygwyr, yn unol ag Argymhelliad 11-2.

Argymhelliad 16-5

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys pwerau, sy'n disodli'r rhai sydd ar gael ar hyn o dan adran 89(2) o Ddeddf Parciau Cenedlaethol a Mynediad i Gefn Gwlad 1949, er mwyn galluogi awdurdod cynllunio, mewn perthynas ag unrhyw dir y mae ei gyflwr yn effeithio ar amwynder ei ardal neu unrhyw ardal gyfagos (neu sy'n debygol o effeithio arni am fod wyneb y tir wedi cwmpo o ganlyniad i weithrediadau mwyngloddio tanddaearol), i wneud y canlynol:

- (1) cyhoeddi hysbysiad a chyflwyno copi ohono i berchennog a meddiannydd y tir ac arddangos hysbysiad priodol ar y tir, sy'n datgan bwriad yr awdurdod y wneud gwaith adferol;
- (2) gwneud y gwaith a nodir yn yr hysbysiad ei hun, naill ai
 - ar delerau y cytunwyd arnynt rhwng yr awdurdod a pherchennog a meddiannydd y tir (ynglŷn â gwneud y gwaith ei hun a chynnal y tir wedyn); neu
 - os na cheir unrhyw ymateb i'r hysbysiad;
- (3) adennill cost gwaith o'r fath oddi wrth y perchennog, neu wneud y gost yn arwystl at y tir;

- (4) caffael y tir at ddibenion gwneud gwaith o'r fath, drwy ddefnyddio pwerau gorfodol neu drwy gytundeb.

Argymhelliad 16-6.

Argymhellwn y dylai'r Cod Cynllunio newydd gynnwys pwerau, sy'n cyfateb i'r rhai sydd ar gael ar hyn o bryd o dan 89(1) o Ddeddf 1949, er mwyn galluogi awdurdod cynllunio i wneud y canlynol:

- (1) cyhoeddi hysbysiad a chyflwyno copi ohono i berchennog a meddiannydd y tir, sy'n datgan bwriad yr awdurdod y wneud gwaith tirlunio er mwyn gwella'r tir;
- (2) gwneud y gwaith a nodir yn yr hysbysiad ei hun, naill ai
- ar delerau y cytunwyd arnynt rhwng yr awdurdod a pherchennog a meddiannydd y tir (ynglŷn â gwneud y gwaith ei hun a chynnal y tir wedyn); neu
 - os na cheir unrhyw ymateb i'r hysbysiad;
- (3) caffael y tir at ddibenion gwneud gwaith o'r fath drwy gytundeb, neu drwy ddefnyddio pwerau gorfodol os na ellir dod o hyd i'r perchennog ar ôl i ymholiadau rhesymol gael eu gwneud.

Argymhelliad 16-7.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys pwerau i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau er mwyn hwyluso'r gwaith o waredu graffiti a phosteri sydd wedi'u gosod yn anghyfreithlon,

- (1) drwy alluogi awdurdodau cynllunio i wneud y canlynol:
- ymdrin â graffiti neu bosteri sydd wedi'u gosod yn anghyfreithlon sy'n amharu ar amwynder neu sy'n dramgwyddus, drwy ei gwneud yn ofynnol i ddefnyddwyr neu feddianwyr y tir yr effeithir arno eu gwaredu;
 - ymdrin â hysbysebu mynych heb awdurdod, drwy gyflwyno hysbysiad i'r rhai sy'n gyfrifol am arwynebau sy'n cael eu gorchuddio'n barhaus â phosteri wedi'u gosod yn anghyfreithlon, sy'n ei gwneud yn ofynnol iddynt gymryd camau ataliol er mwyn atal hyn rhag digwydd eto hyd y gellir;
 - yn y naill achos neu'r llall, cymryd camau uniongyrchol lle y bo angen, a chodi tâl ar y rhai sy'n gyfrifol lle y bo'n briodol; a
- (2) drwy alluogi cynghorau tref a chymuned i gyflwyno hysbysiadau cosb benodedig mewn achosion priodol.

Argymhelliad 16-8

Argymhellwn y dylid diwygio Rhan 18 o Ddeddf Llywodraeth Leol, Cynllunio a Thir 1980 (ardaloedd menter) ac Atodlen 32 i'r ddeddf honno a'r darpariaethau sy'n ymwneud ag ardaloedd menter yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 a deddfwriaeth gysylltiedig, fel na fyddant yn gymwys mwyach mewn perthynas â Chymru.

Argymhelliad 16-9

Argymhellwn y dylid diwygio Deddf Trefi Newydd 1981 a'r darpariaethau sy'n ymwneud â threfi newydd yn Neddf Trefi Newydd a Chorfforaethau Trefol 1985, Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, Deddf Tai ac Adfywio 2008 a deddfwriaeth gysylltiedig, fel na fyddant yn gymwys mwyach mewn perthynas â Chymru.

Argymhelliad 16-10

Argymhellwn y dylid diwygio

- (1) Rhan 16 o Ddeddf Llywodraeth Leol, Cynllunio a Thir 1980 ac Atodlenni 26 i 31 i'r ddeddf honno (ardaloedd datblygu trefol a chorfforaethau datblygu trefol), a'r
- (2) darpariaethau sy'n ymwneud â chorfforaethau datblygu trefol yn Neddf Trefi Newydd a Chorfforaethau Datblygu Trefol 1985, Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990, Deddf Diwygio Cyfraith Lesddaliad, Tai a Datblygu Trefol 1993, a deddfwriaeth gysylltiedig,

fel na fyddant yn gymwys mwyach mewn perthynas â Chymru.

Argymhelliad 16-11

Argymhellwn y dylid diwygio

- (1) Rhan 3 o Ddeddf Tai 1988 (ardaloedd ymddiriedolaethau gweithredu tai), a'r
- (2) darpariaethau sy'n ymwneud ag ymddiriedolaethau gweithredu tai yn Neddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 a deddfwriaeth gysylltiedig

fel na fyddant yn gymwys mwyach mewn perthynas â Chymru.

Argymhelliad 16-12

Argymhellwn y dylid diwygio Rhan 3 o Ddeddf Amaethyddiaeth 1967 ac Atodlen 5 i'r ddeddf honno (byrddau datblygu gwledig) a deddfwriaeth gysylltiedig fel na fyddant yn gymwys mwyach mewn perthynas â Chymru.

Argymhelliad 16-13.

Argymhellwn na ddylid ailddatgan adran 231 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (pŵer Gweinidogion Cymru i gaffael a datblygu tir) yn y Bil.

Argymhelliad 16-14.

Argymhellwn y dylid ymgorffori yn y Bil ddarpariaethau sy'n cyfateb i Ran 9 (heblaw adran 231) ac adrannau 251, 258, a 271 i 282 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (caffael tir at ddibenion cynllunio).

PENNOD UN DEG SAITH: HERIAU YN YR UCHEL LYS

Argymhelliad 17-1

Argymhellwn y dylai Rhan 12 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (heriau yn yr Uchel Lys i ddilysrwydd gweithredoedd a phenderfyniadau o dan y Ddeddf) gael ei disodli yn y Bil Cynllunio gan ddarpariaethau newydd i'r perwyl y gall llys ystyried achos ar gyfer amau unrhyw benderfyniad gan gorff cyhoeddus o dan y Cod (ac eithrio un y mae hawl i apelio i Weinidogion Cymru yn ei erbyn) – ac unrhyw fethiant i wneud unrhyw benderfyniad o'r fath – ond dim ond o dan yr amgylchiadau canlynol:

- (1) caiff yr achos ei ddwyn drwy gais am adolygiad barnwrol;
- (2) caiff y ffurflen gais ei chyflwyno:
 - cyn diwedd y cyfnod o bedair wythnos yn achos her i benderfyniad Gweinidogion Cymru ar apel yn erbyn hysbysiad gorfodi (ac eithrio penderfyniad sy'n rhoi caniatâd cynllunio), hysbysiad cyfnewid coed, hysbysiad tir blêr y golwg neu benderfyniad sy'n rhoi tystysgrif cyfreithlondeb defnydd neu ddatblygiad sy'n bodoli; neu
 - cyn diwedd y cyfnod o chwe wythnos mewn unrhyw achos arall,

sy'n dechrau ar y diwrnod ar ôl y diwrnod y gwnaed y penderfyniad perthnasol.

Argymhelliad 17-2

Argymhellwn y dylid cynnwys Rhan 5 o Ddeddf Cynllunio a Phrynu Gorfodol 2004 (sy'n ymwneud â chywiro mân wallau mewn penderfyniadau) yn y Bil, ond y dylid ei diwygio er mwyn rhoi cyfnod o 14 diwrnod y gall Gweinidogion Cymru neu arolygydd ymateb i gais i gywiro eu penderfyniad/ei benderfyniad ac y gall ymgeisydd ymateb i hysbysiad ganddynt/ganddo eu bod/ei fod yn bwriadu gwneud cywiriad o'r fath oddi mewn iddo.

PENNOD DEUNAW: DARPARIAETHAU AMRYWIOL AC ATODOL

Argymhelliad 18-1.

Argymhellwn y dylid

- (1) symleiddio darpariaethau'r Bil sy'n ei gymhwyso at ymgymerydd statudol hyd y gellir, er mwyn nodi'r cyrff hynny sy'n ymgymerydd statudol at unrhyw un o ddibenion y Bil neu bob un ohonynt ac unrhyw reoliadau a wneir oddi tano;
- (2) cynnwys un rhestr o gyrff o'r fath yng nghanllawiau Llywodraeth Cymru, gan gynnwys mewn perthynas â phob ymgymerydd o'r fath:
 - at ba ddiben y caiff y corff ei wneud yn ymgymerydd statudol;
 - y Gweinidog priodol;
 - ei dir gweithredol.

Argymhelliad 18-2

Argymhellwn, pan gaiff y Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir ei ddiwygio nesaf, y dylid ystyried ei rannu'n ddau orchymyn, sef un sy'n ymdrin â hawliau datblygu a ganiateir sy'n ymwneud ag anheddau ac un sy'n ymdrin ag achosion eraill.

Argymhelliad 18-3

Argymhellwn na ddylid ailddatgan adran 283 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (sy'n ymwneud ag arddangos hysbysebion ar dir gweithredol ymgwymerwyr statudol) yn y Cod.

Argymhelliad 18-4

Argymhellwn na ddylid ailddatgan adran 316A o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 sy'n ymwneud â chaniatâd cynllunio ar gyfer gwaith datblygu gan awdurdodau lleol sy'n ymgwymerwyr statudol ac arddangos hysbysebion ar eu tir gweithredol) yn y Bil.

Argymhelliad 18-5

Argymhellwn y dylai Bil newydd ddefnyddio fel arfer – yn lle'r term “winning and working” – y term “gweithrediadau mwyngloddio”, wedi'i ddiffinio fel ei fod yn cynnwys:

- (1) cloddio a gweithio mwynau mewn, ar neu o dan dir, p'un ai drwy weithio ar wyneb y ddaear neu dan ddaear;
- (2) gwaredu deunydd o unrhyw fath o:
 - ddyddodion gweithio mwynau;
 - dyddodion lludw tanwydd maluriedig neu ludw neu glincer ffwrnais arall; neu
 - ddyddodion haearn, dur neu slag metalig;
- (3) echdynnu mwynau o arglawdd rheilffordd nas defnyddir.

Argymhelliad 18-6

Argymhellwn nad oes angen ailddatgan Atodlen 2 i Ddeddf Cynllunio a Digolledu 1991 (caniatadau mwynau a roddwyd cyn 1 Gorffennaf 1948) nac Atodlen 13 i Ddeddf yr Amgylchedd 1995 (caniatadau mwynau a roddwyd rhwng 1 Gorffennaf 1948 a 22 Chwefror 1982) yn y Bil, ond y dylent aros fel y maent.

Argymhelliad 18-7

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys y canlynol:

- (1) y darpariaethau a geir yn Atodlen 14 i Ddeddf yr Amgylchedd 1995 (adolygiad cyfnodol o ganiatadau mwynau) ar hyn o bryd;
- (2) y rhai a geir yn Atodlen 9 i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (dirwyn caniatadau mwynau i ben) ar hyn o bryd.
- (3) Mewn perthynas â dirwyn caniatadau mwynau i ben, dylai Llywodraeth Cymru ystyried darparu canllawiau ar ystyr “substantial extent” yn Atodlen 9 i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990

Argymhelliad 18-8

Argymhellwn y dylid cynnwys darpariaethau Deddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar y ffurf y maent yn gymwys fel y'u haddaswyd gan Reoliadau Cynllunio Gwlad a Thref (Mwynau) 1995 (mewn perthynas â datblygu mwynau) yn y Bil ei hun yn hytrach nag mewn is-ddeddfwriaeth.

Argymhelliad 18-9

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys:

- (1) pŵer i Weinidogion Cymru ddarparu ar gyfer graddfa ffioedd am gyflawni ganddynt hwy neu awdurdodau cynllunio unrhyw un o'u swyddogaethau o dan y Cod, drwy gyhoeddi yn hytrach na rhagnodi;
- (2) darpariaeth sy'n cyfateb i adran 303(10) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (ni ddylai incwm o'r ffioedd a godir felly fod yn fwy na chost cyflawni'r swyddogaeth berthnasol); a
- (3) darpariaeth sy'n mynnu y rhoddir cyhoeddusrwydd priodol i unrhyw raddfa ffioedd arfaethedig cyn iddi gael ei chyhoeddi'n ffurfiol.

Argymhelliad 18-10

Argymhellwn y dylai fod un ddarpariaeth yn y Bil yn darparu ar gyfer penderfynu ar anghydfodau ynglŷn ag iawndal gan yr Uwch Dribiwnlys o dan ddarpariaethau yn y Bil sy'n ymwneud â dirymu caniatâd cynllunio, ei addasu neu ei ddirwyn i ben, hysbysiadau stop dros dro, hysbysiadau stop, difrod a achosir gan fynediad at ddibenion gorfodi, diogelu coed, priffyrdd ac ymgymerwyr statudol, o dan y darpariaethau yn Neddf Iawndal Tir 1961.

Argymhelliad 18-11

Argymhellwn y dylai canllawiau sy'n ymwneud ag ymchwiliadau ac apeliadau cynllunio annog personau yn gryf i gynnwys datganiad gwirionedd wedi'i eirio'n briodol mewn unrhyw ddatganiad tyst (gan gynnwys mewn perthynas ag apeliadau y penderfynir arnynt ar sail sylwadau ysgrifenedig).

Argymhelliad 18-12.

Argymhellwn y dylid ailddatgan y pŵer i wneud gorchmynion ynglŷn â chostau partiön mewn achosion, a geir yn adran 322C(6) o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd, ar ffurf ddiwygiedig er mwyn nodi'n glir mai dim ond o dan yr amgylchiadau canlynol y caiff gorchmyn o'r fath ei wneud:

- (1) mae parti mewn apêl wedi ymddwyn yn afresymol;
- (2) mae ymddygiad afresymol wedi achosi i bartiön eraill fynd i gostau diangen neu wastraffus.

Argymhelliad 18-13.

Argymhellwn y dylai'r Bil Cynllunio ymgorffori darpariaethau sy'n cyfateb i'r rhai a geir ar hyn o bryd yn:

- (1) adran 276 o Ddeddf Iechyd y Cyhoedd 1936 (pŵer awdurdod cynllunio i werthu deunyddiau a symudwyd wrth gyflawni gwaith);

- (2) adran 289 o'r Ddeddf honno (y pŵer i'w gwneud yn ofynnol i feddiannydd unrhyw eiddo beidio ag atal gwaith rhag cael ei gyflawni);
- (3) adran 294 o'r Ddeddf honno (cyfyngu ar atebolrwydd landlordiaid ac asiantau mewn perthynas â chostau y gellir eu hadennill),

i fod yn gymwys i achosion lle mae'r awdurdod yn ymgymryd â gwaith sy'n ofynnol gan hysbysiadau dirwyn i ben, hysbysiadau gorfodi, hysbysiadau cyfnewid coed a hysbysiadau tir blêr y golwg.

Argymhelliad 18-14

Nid ydym yn argymhell dylai'r Bil roi unrhyw ddiffiniadau pellach o'r termau, heblaw'r rhai a argymhellir isod.

Argymhelliad 18-15

Argymhellwn y dylai:

- (1) darpariaethau'r fersiwn Saesneg o'r Bil sy'n cyfateb i adrannau 55, 171, 183, 196A a 214B ac Atodlen 3 i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 gael eu llunio drwy gyfeirio at "dwelling", yn hytrach na "dwellinghouse";
- (2) yr adran ddehongli o'r Bil gynnwys diffiniad o'r term "annedd", i'r perwyl ei fod yn cynnwys tŷ neu fflat.

Argymhelliad 18-16.

Argymhellwn y dylai'r Bil gynnwys darpariaeth i'r perwyl mai cwrttil adeilad yw'r tir sydd â chysylltiad agos ag ef ac, wrth benderfynu a yw strwythur o fewn "cwrttil" adeilad, y dylai'r ffactorau i'w hystyried gynnwys y canlynol:

- (1) 'cynllun' ffisegol yr adeilad, y strwythur, a'r adeiladau a'r tir o'i amgylch;
- (2) perchenogaeth o'r adeilad a'r strwythur yn y gorffennol a'r presennol;
- (3) eu swyddogaeth a'r defnydd a wneir neu a wnaed ohonynt, yn y gorffennol a'r presennol.

Argymhelliad 18-17.

Argymhellwn y dylai'r adran ddehongli o'r Bil gynnwys diffiniadau o'r termau canlynol:

- (1) "amaethyddiaeth" ac "amaethyddol", yn debyg i'r diffiniad a geir yn adran 336 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 ar hyn o bryd, ynghyd â chyfeiriad at ffermio yn unol â'r rhai a geir yn adrannau 147 a 171 ar hyn o bryd;
- (2) "tir amaethyddol" ac "uned amaethyddol", yn debyg, fwy neu lai, i'r diffiniad yn Rhan 6 o Atodlen 2 i'r Gorchymyn Datblygu Cyffredinol a Ganiateir;

ac argymhellwn na ddylid rhoi unrhyw ddiffiniadau pellach o'r termau hynny mewn perthynas â hysbysiadau prynu na hysbysiadau malltod

Argymhelliad 18-18.

Argymhellwn na ddylid cynnwys y darpariaethau canlynol, yr ymddengys eu bod yn ddarfodedig neu'n ddiangen, yn y Bil Cynllunio:

- (1) adran 314 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (dosrannu costau gan gynghorau sir);
- (2) adran 335 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (y gydberthynas rhwng deddfwriaeth gynllunio a deddfwriaeth arall a oedd mewn grym yn 1947);
- (3) Atodlen 16 i Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990 (darpariaethau'r Ddeddf a gymhwyswyd neu addaswyd gan amrywiol ddarpariaethau eraill yn y Ddeddf), heblaw Rhan 3, y dylid ei chadw mewn perthynas â'r ddarpariaeth sy'n ailddatgan adran 318 o Ddeddf Cynllunio Gwlad a Thref 1990.